

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА "ОБЛІК І АУДИТ"

галузь знань: 07 "Управління та адміністрування"

спеціальність: 071 "Облік і оподаткування"

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему:

КЛАСИФІКАЦІЯ ПОТОЧНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ
ПІДПРИЄМСТВА ТА ПОБУДОВА СИСТЕМИ ЇЇ ОБЛІКУ В ТОВ
«ВИРОБНИЧНИК 1»

здобувача: Махніцької Дар'ї Романівни _____

Науковий керівник: к.е.н., доцент Кірданов М.Г. _____

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

В.о. завідувача кафедри: к.е.н., доцент Цятковська О.В. _____

Київ – 2025

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 75 сторінок, 4 таблиці, список використаних джерел з 44 найменувань, додатки.

«Класифікація поточної дебіторської заборгованості підприємства та побудова системи її обліку в ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1»

Об'єктом дослідження є поточна дебіторська заборгованість ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, організаційних та методичних аспектів системи обліку поточної дебіторської заборгованості у ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1».

Мета дослідження – дослідити теоретичні і організаційні засади та розкрити методичні аспекти побудови системи обліку поточної дебіторської заборгованості та її аналізу, сформулювати рекомендації щодо вдосконалення системи обліку поточної дебіторської заборгованості.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- дослідити сутність поточної дебіторської заборгованості та нормативно-правові засади її обліку;
- розкрити критерії класифікації поточної дебіторської заборгованості;
- визначити особливості організації і технології діяльності ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» та їх вплив на побудову обліку поточної дебіторської заборгованості;
- розкрити зміст облікової політики ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» щодо дебіторської заборгованості;
- розглянути особливості синтетичного та аналітичного обліку дебіторської заборгованості;
- розкрити порядок розкриття інформації про поточну дебіторську заборгованість у фінансовій звітності ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1»;
- сформулювати пропозиції щодо вдосконалення системи обліку поточної дебіторської заборгованості у ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1»;

- провести аналіз поточної дебіторської заборгованості ТОВ «Виробничник 1» та надати відповідні висновки.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Теоретична та методична значущість роботи полягає у вдосконаленні підходів до класифікації поточної дебіторської заборгованості та розвитку методичних аспектів її обліку. Практична значущість дослідження полягає в розробці рекомендацій для вдосконалення облікової системи ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1», які можуть бути використані іншими підприємствами аналогічної діяльності для покращення фінансового менеджменту.

Рік виконання дипломної роботи: 2025.

Рік захисту роботи: 2025.

Ключові слова: дебіторська заборгованість, поточна дебіторська заборгованість, класифікація дебіторської заборгованості, облікова політика підприємства, облік дебіторської заборгованості, синтетичний та аналітичний облік, фінансова звітність, фінансовий стан підприємства, ліквідність, платоспроможність.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ І ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ПОТОЧНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1»	6
1.1. Сутність дебіторської заборгованості і нормативно-правове регулювання її обліку	6
1.2. Класифікація поточної дебіторської заборгованості.....	17
1.3. Особливості організації і технології діяльності ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» та їх вплив на побудову обліку поточної дебіторської заборгованості	28
1.4. Зміст облікової політики ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» щодо дебіторської заборгованості	35
РОЗДІЛ 2. ПОБУДОВА СИСТЕМИ ОБЛІКУ ПОТОЧНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ У ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1»	44
2.1. Особливості синтетичного та аналітичного обліку поточної дебіторської заборгованості	44
2.2. Розкриття інформації про поточну дебіторську заборгованість у фінансовій звітності.....	52
2.3. Рекомендації щодо вдосконалення системи обліку поточної дебіторської заборгованості	55
2.4. Аналіз поточної дебіторської заборгованості ТОВ «Виробничник 1»	61
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	79
ДОДАТКИ.....	86

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах господарювання ефективно управління дебіторською заборгованістю є одним із ключових аспектів забезпечення фінансової стабільності підприємств. Неефективний облік дебіторської заборгованості може призвести до проблем з ліквідністю, зменшення оборотного капіталу та навіть до загрози банкрутства. Особливої актуальності ця проблема набуває для підприємств, що здійснюють орендні операції та торгівлю, оскільки вони мають значний обсяг розрахункових операцій із контрагентами. Саме тому дослідження класифікації поточної дебіторської заборгованості та розробка ефективної системи її обліку є важливим завданням для українських підприємств, включаючи ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика обліку дебіторської заборгованості широко висвітлена в наукових працях українських та зарубіжних дослідників, які досліджували теоретичні аспекти бухгалтерського обліку розрахунків. Значний внесок у розвиток методології обліку дебіторської заборгованості зробили також міжнародні та національні стандарти фінансової звітності (МСФЗ та П(С)БО).

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження – дослідити теоретичні і організаційні засади та розкрити методичні аспекти побудови системи обліку поточної дебіторської заборгованості та її аналізу, сформулювати рекомендації щодо вдосконалення системи обліку поточної дебіторської заборгованості. Для досягнення мети були поставлені наступні завдання:

- дослідити сутність поточної дебіторської заборгованості та нормативно-правові засади її обліку;
- розкрити критерії класифікації поточної дебіторської заборгованості;
- визначити особливості організації і технології діяльності ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» та їх вплив на побудову обліку поточної дебіторської заборгованості;

- розкрити зміст облікової політики ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» щодо дебіторської заборгованості;
- розглянути особливості синтетичного та аналітичного обліку дебіторської заборгованості;
- розкрити порядок розкриття інформації про поточну дебіторську заборгованість у фінансовій звітності ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1»;
- сформулювати пропозиції щодо вдосконалення системи обліку поточної дебіторської заборгованості у ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1»;
- провести аналіз поточної дебіторської заборгованості ТОВ «Виробничник 1» та надати відповідні висновки.

Об'єктом дослідження є поточна дебіторська заборгованість ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, організаційних та методичних аспектів системи обліку поточної дебіторської заборгованості у ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1».

Методи дослідження. Для досягнення поставлених цілей використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів дослідження: методи аналізу та синтезу – для узагальнення теоретичних основ обліку дебіторської заборгованості, метод порівняння – для аналізу чинних нормативно-правових актів, статистичний метод – для оцінки динаміки дебіторської заборгованості, а також методи експертних оцінок та узагальнення – для формування рекомендацій щодо вдосконалення системи обліку.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Теоретична та методична значущість роботи полягає у вдосконаленні підходів до класифікації поточної дебіторської заборгованості та розвитку методичних аспектів її обліку. Практична значущість дослідження полягає в розробці рекомендацій для вдосконалення облікової системи ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1», які можуть бути використані іншими підприємствами аналогічної діяльності для покращення фінансового менеджменту.

Інформаційну базу дослідження становлять нормативно-правові акти

України, МСФЗ, наукові праці вітчизняних та зарубіжних дослідників, фінансова звітність ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1», а також статистичні дані та матеріали періодичних видань.

Структура роботи. Кваліфікаційна бакалаврська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ І ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ПОТОЧНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1»

1.1 Сутність дебіторської заборгованості і нормативно-правове регулювання її обліку

Фінансова діяльність підприємства є складним процесом, що охоплює широкий спектр операцій, пов'язаних із рухом грошових коштів. Ефективне управління фінансами забезпечує не лише стабільність розрахунків, а й фінансову стійкість, що, у свою чергу, створює умови для подальшого розвитку бізнесу. Важливим аспектом фінансової діяльності є управління грошовими потоками, оскільки саме вони гарантують стабільність усіх фінансових розрахунків підприємства. Це забезпечує не тільки надійне виконання поточних зобов'язань, але й підтримку належного рівня фінансової стійкості, що необхідно для планування і реалізації стратегічних цілей підприємства. Кожне підприємство прагне підтримувати безперервний рух коштів, оскільки це дає змогу вчасно виконувати зобов'язання перед постачальниками, партнерами, працівниками та державними органами. Водночас будь-які затримки в платежах або нераціональне використання обігових коштів можуть суттєво вплинути на фінансовий стан компанії, створюючи ризики нестачі ліквідності.

Важливу роль у забезпеченні фінансової стабільності відіграє система організації розрахунків. Вона включає як готівкові, так і безготівкові операції. Сучасні підприємства здебільшого користуються банківськими платежами та електронними системами розрахунків, що дозволяє підвищити швидкість і прозорість фінансових операцій. Однак навіть за умови використання сучасних інструментів управління фінансами ризик затримки платежів залишається актуальним. Тому підприємства приділяють значну увагу контролю за розрахунками, що допомагає уникнути касових розривів, забезпечити своєчасне надходження коштів та запобігти можливим фінансовим труднощам.

Для підтримання фінансової стійкості підприємства необхідно не лише контролювати рух коштів, а й аналізувати стан розрахунків із контрагентами. Особливу увагу слід приділяти управлінню дебіторською заборгованістю, адже вона безпосередньо впливає на рівень ліквідності підприємства. Якщо значна частина коштів виведена з обороту у вигляді боргів покупців, підприємство може зіткнутися з браком фінансових ресурсів для здійснення поточних витрат або виконання зобов'язань. Тому важливо своєчасно оцінювати стан дебіторської заборгованості, контролювати строки її погашення та вживати заходів для зменшення ризиків неплатежів.

Одним із ключових аспектів фінансового управління є аналіз дебіторської заборгованості. Практично кожне підприємство стикається з цим явищем, оскільки продаж товарів або надання послуг з відстроченням платежу є поширеною практикою. З одного боку, така практика дає змогу залучити більше клієнтів та стимулювати продажі, а з іншого – створює ризики несвоєчасних розрахунків, що може призвести до фінансових проблем. Для підприємств, які працюють у сфері торгівлі, оренди та надання комерційних послуг, питання управління дебіторською заборгованістю набуває особливої актуальності.

ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» – підприємство, яке здійснює діяльність у сфері оренди та експлуатації нерухомості, роздрібної та оптової торгівлі, а також надання комерційних послуг. Через специфіку своєї діяльності компанія активно працює з контрагентами на умовах відстрочення платежу, що призводить до накопичення дебіторської заборгованості. Ефективне управління цією заборгованістю дозволяє підприємству забезпечувати стабільний рух коштів, уникати проблем із ліквідністю та знижувати ризики втрат через несвоєчасні або неповні платежі.

Таким чином, дебіторська заборгованість є невід'ємною частиною фінансової діяльності підприємства, і від того, наскільки ефективно вона контролюється, залежить фінансова стійкість компанії. Важливим завданням для підприємств є розробка ефективної системи обліку та контролю заборгованості, що дозволить мінімізувати ризики та забезпечити стабільну роботу бізнесу.

Ефективне управління дебіторською заборгованістю є важливою складовою

фінансової політики підприємства. З одного боку, воно дозволяє підтримувати конкурентоспроможність за рахунок надання гнучких умов розрахунків для клієнтів, а з іншого – вимагає чіткої системи контролю для уникнення фінансових ризиків.

Дебіторська заборгованість – це сума коштів, яку підприємство очікує отримати від своїх контрагентів (дебіторів) станом на певну дату. Вона виникає внаслідок виконаних господарських операцій, таких як постачання товарів, надання послуг чи виконання робіт, за які ще не здійснено оплату. Проте у сучасних умовах господарювання момент поставки товару та момент оплати часто не збігаються, що створює потребу в понятті "дебітори" [39].

Дебіторами є юридичні або фізичні особи, які мають боргові зобов'язання перед підприємством у зв'язку із попередньо здійсненими господарськими операціями. Це можуть бути як сторонні організації та особи, так і внутрішні суб'єкти, що входять до складу компанії або пов'язані з нею певними фінансовими взаємовідносинами.

Залежно від характеру заборгованості дебітори поділяються на дві основні категорії:

1. *Зовнішні дебітори* – це контрагенти підприємства, які мають заборгованість за отримані товари, роботи або послуги. До цієї категорії належать:

- Покупці та замовники, які ще не розрахувалися за поставлену продукцію або виконані роботи.
- Партнери, які отримали товари чи послуги з відстроченням платежу.
- Інші юридичні та фізичні особи, що мають фінансові зобов'язання перед підприємством.

2. *Внутрішні дебітори* – це особи або структурні підрозділи, що мають боргові зобов'язання перед підприємством у межах внутрішніх розрахунків. До них належать:

- Підзвітні особи, які отримали аванси на господарські чи відрядні витрати, але ще не подали звітність щодо їхнього використання.
- Працівники, які мають неврегульовані борги перед компанією.

- Особи, до яких підприємство висуває претензії щодо відшкодування завданих матеріальних збитків.

Ефективний моніторинг дебіторів дозволяє не лише своєчасно отримувати кошти, а й уникати ризиків неплатоспроможності контрагентів, що позитивно впливає на загальну фінансову стійкість компанії.

Дебіторська заборгованість є важливим елементом бухгалтерського обліку, і її класифікація на довгострокову та поточну має важливе значення для правильного відображення фінансового стану підприємства.

Довгострокова дебіторська заборгованість — це така заборгованість, яка не входить до звичного операційного циклу підприємства і має бути погашена через більш ніж 12 місяців з дати балансу. Іншими словами, ця заборгованість не буде погашена у короткостроковій перспективі і виникає внаслідок специфічних угод чи транзакцій, які не є частиною повсякденної діяльності компанії. Наприклад, це можуть бути кредити або позики, надані іншими підприємствам, або довгострокові контракти з клієнтами, що передбачають відстрочку платежу на понад рік.

Поточна дебіторська заборгованість виникає в результаті звичайної діяльності підприємства і повинна бути погашена протягом 12 місяців з дати балансу. Це означає, що ця заборгованість пов'язана з поточною діяльністю компанії, наприклад, відстроченими платежами за товари чи послуги, які підприємство надає своїм клієнтам або партнерам. Поточна дебіторська заборгованість є важливим показником для оцінки ліквідності підприємства, оскільки її швидке погашення забезпечує надходження грошових коштів у короткостроковій перспективі.

Для того щоб дебіторська заборгованість була визнана в обліку підприємства, вона повинна відповідати певним критеріям, що гарантують її правильну оцінку та відображення у фінансових звітах. Нижче наведені основні критерії, за якими дебіторська заборгованість визнається активом:

1. *Джерело отримання.* Дебіторська заборгованість повинна виникати внаслідок минулих подій або операцій. Це означає, що заборгованість не є

випадковим чи неочікуваним явищем, а є результатом раніше здійснених господарських операцій, таких як надання товарів, послуг або фінансова допомога.

2. *Втілення майбутніх економічних вигід.* Для того щоб дебіторська заборгованість була визнана активом, вона повинна приносити підприємству майбутні економічні вигоди. Це означає, що очікується, що компанія отримає певні кошти або інші ресурси у майбутньому від дебітора, що забезпечить збільшення активів підприємства.

3. *Контроль за активом.* Підприємство повинно мати можливість контролювати використання цього активу, тобто воно повинно мати право вимагати повернення заборгованості або отримання певних вигод від її погашення. Контроль означає, що компанія має право на визначення умов, за яких дебіторська заборгованість буде погашена, а також можливість впливати на процес погашення заборгованості.

4. *Можливість достовірної оцінки активу.* Для визнання дебіторської заборгованості активом необхідно мати можливість достовірно оцінити її вартість. Це включає в себе правильне визначення суми заборгованості та оцінку її ймовірного погашення в майбутньому. Зазвичай для оцінки дебіторської заборгованості використовуються такі методи, як нарахування резерву сумнівних боргів, що допомагає визначити можливі втрати від непогашених заборгованостей.

Дебіторська заборгованість підприємства значною мірою залежить від різноманітних зовнішніх та внутрішніх факторів, які визначають її виникнення та розмір. Вплив цих факторів може бути як прямим, так і опосередкованим, але вони мають суттєве значення для ефективного управління фінансами компанії.

Зовнішні фактори, що впливають на дебіторську заборгованість:

Стан економіки в країні, а також рівень економічного розвитку підприємств-контрагентів безпосередньо впливають на здатність платити свої борги. Високий рівень економічної стабільності може забезпечити кращі умови для розрахунків, тоді як економічні труднощі або рецесія збільшують ризики непогашення заборгованості.

Політична нестабільність та зміни в державному управлінні можуть

спричинити зміну умов ведення бізнесу, що, в свою чергу, позначиться на рівні дебіторської заборгованості. Нестабільне політичне середовище часто створює непередбачуваність у фінансових розрахунках та впливає на довіру між підприємствами.

Зміни в інфляційних процесах та коливання валютних курсів можуть значно впливати на реальну вартість дебіторської заборгованості. Зокрема, якщо контракт передбачає оплату в іноземній валюті, зміна курсу може призвести до збільшення чи зменшення суми заборгованості в національній валюті.

Високий рівень конкуренції на ринку змушує підприємства знижувати ціни або надавати більш вигідні умови для клієнтів, що може призвести до збільшення продажів у кредит. З іншого боку, наявність сильної конкуренції може сприяти своєчасному поверненню боргів, оскільки клієнти мають інші варіанти для задоволення своїх потреб.

Зміни в податковому законодавстві, правилах бухгалтерського обліку або законодавчих нормах, що стосуються правових аспектів кредитних угод, можуть змінити умови контрактів і створити додаткові труднощі в процесі стягнення заборгованості.

Внутрішні фактори, що впливають на дебіторську заборгованість:

Кількість і обсяги продажів у кредит безпосередньо впливають на рівень дебіторської заборгованості. Чим більше товарів чи послуг надається клієнтам в кредит, тим більша ймовірність накопичення заборгованості. Надмірно великі обсяги реалізації можуть призвести до невиправдано високої заборгованості [9].

Умови надання кредитів клієнтам, такі як строки платежів, процентні ставки, вимоги до забезпечення, також значно впливають на рівень дебіторської заборгованості. Лояльна *кредитна політика* може збільшити продажі, але водночас підвищує ризики неповернення коштів.

Ефективність управління фінансовими ризиками, включаючи дебіторську заборгованість, безпосередньо залежить від професіоналізму менеджерів компанії. *Досвідчений менеджмент* здатний своєчасно виявити проблеми з платоспроможністю контрагентів і вжити відповідних заходів, що дозволяє

знизити рівень заборгованості.

Наявність системи моніторингу і контролю за дебіторською заборгованістю, включаючи регулярний аналіз платіжної дисципліни контрагентів, допомагає вчасно виявити і попередити виникнення заборгованості, що дає змогу знижувати ризики непогашення боргів.

Висока якість і *конкурентоспроможність продукції* чи послуг сприяє не тільки збільшенню обсягів продажу, але й забезпечує швидке повернення боргів. Якщо продукція або послуги користуються попитом, клієнти охоче виконують свої зобов'язання.

Умови надання товарів або послуг у кредит, що визначаються *маркетинговою політикою* підприємства, мають великий вплив на рівень дебіторської заборгованості. Наприклад, надання довгих кредитних строків чи акційних умов може залучити більше клієнтів, але це також збільшує ризик накопичення боргів.

Виникнення поточної дебіторської заборгованості обумовлене принципом нарахування, згідно з яким підприємство визнає дохід та відповідну дебіторську заборгованість на момент відвантаження продукції, надання послуг чи передачі прав власності, незалежно від факту сплати. Тобто, навіть якщо оплата не здійснена, на рахунках відображається зобов'язання клієнта перед підприємством. Для запобігання ситуаціям, коли покупець не має коштів для своєчасної оплати, важливо, щоб при укладанні договорів поставки керівництво підприємства ретельно аналізувало фінансовий стан клієнтів та мету їхніх закупок. Якщо продукція закуповується для подальшої реалізації, ймовірність своєчасної оплати зазвичай вища, ніж у випадку, коли товар купується для власних потреб замовника.

Управління дебіторською заборгованістю в умовах сучасної економіки є однією з найактуальніших проблем для багатьох підприємств, оскільки недостатній контроль над цим процесом може призвести до фінансових труднощів і кризового стану компанії. Ефективне управління дебіторською заборгованістю вимагає постійної уваги з боку керівництва та менеджменту і повинно включати формулювання чітких цілей і завдань, що узгоджуються з загальною стратегією

підприємства [43].

Дебіторська заборгованість є важливим фінансовим інструментом, і її сутність можна розглядати з кількох аспектів: економічного, облікового та юридичного. *З економічної точки зору* дебіторська заборгованість є формою кредитування, що виникає під час розрахунків за фінансовими зобов'язаннями між підприємством і його контрагентами, такими як покупці чи замовники. Вона є результатом надання товарів або послуг із відстрочкою платежу.

З облікової точки зору дебіторська заборгованість відображається як актив, що виражається у вигляді грошових коштів, які очікуються до отримання, або як частина обігових коштів підприємства, що має бути відображена в фінансовій звітності. Вона впливає на фінансові показники підприємства, зокрема на ліквідність та ефективність використання ресурсів.

Юридичний аспект розглядає дебіторську заборгованість як борг, який виникає в результаті виконання зобов'язань. З цієї точки зору, заборгованість може трактуватися як право на повернення боргу або вимога щодо його погашення, що закріплюється на підставі договору чи інших правових документів.

Ці різні підходи дозволяють більш детально і всебічно оцінити сутність дебіторської заборгованості, враховуючи її економічну природу, облікові характеристики та юридичні наслідки [30].

Для належного обліку та управління дебіторською заборгованістю важливо враховувати як економічні, так і нормативно-правові аспекти, що регулюють цей процес. Законодавче регулювання обліку дебіторської заборгованості в Україні ґрунтується на кількох основних актах, саме вони визначають принципи та методи оцінки дебіторської заборгованості, її відображення у фінансовій звітності. Без належного дотримання цих нормативно-правових актів неможливо забезпечити точний облік дебіторської заборгованості та своєчасне відображення її в фінансовій звітності підприємства.

Для початку з метою систематизації нормативно-правового забезпечення обліку операцій з дебіторською заборгованістю, важливо виділити основні рівні законодавчих та нормативних актів, які мають вплив на облік дебіторської

заборгованості та її резервів. Так, для кращого розуміння, можна поділити нормативно-правове забезпечення обліку та оподаткування операцій з резервами сумнівних боргів на чотири рівні. Перший рівень складається з основного правового документа країни — Конституції України, яка визначає основні принципи правового регулювання та гарантує права та свободи громадян, що є основою для всіх інших нормативно-правових актів. Другий рівень охоплює загальні та спеціальні закони України, які регулюють питання бухгалтерського обліку, оподаткування та інші важливі аспекти діяльності підприємств. Ці закони містять основні вимоги, яких необхідно дотримуватися при веденні обліку та складанні фінансової звітності. Третій рівень регулювання становлять підзаконні нормативно-правові акти, які є більш деталізованими інструментами для виконання положень законів. Це національні та міжнародні стандарти обліку, методичні рекомендації, інструкції, накази, положення та листи Міністерства фінансів України, що роз'яснюють порядок застосування законів на практиці. Вони є важливими для уточнення деталей і надання підприємствам конкретних вказівок щодо ведення бухгалтерського обліку та нарахування резервів сумнівних боргів. Четвертий рівень складають внутрішні нормативні акти підприємства, такі як облікова політика та інші документи, що регулюють процеси, специфічні для конкретного підприємства [39].

Якщо розглядати нормативно-правове забезпечення більш детально, то можна виділити кілька важливих документів, кожен з яких має суттєве значення для обліку дебіторської заборгованості та встановлення вимог до її відображення у фінансовій звітності. Ці нормативно-правові акти регулюють правила формування, використання та обліку дебіторської заборгованості на підприємствах, що забезпечує точність і коректність ведення бухгалтерії та відображення результатів господарської діяльності в фінансових звітах.

Першим основним документом є *Конституція України*, яка хоча і не визначає безпосередньо порядок обліку дебіторської заборгованості, проте створює правову основу для регулювання економічних відносин у країні. Конституція закладає базові принципи правової стабільності та правозастосування,

що є необхідними для забезпечення рівних умов для ведення бізнесу і, відповідно, правильного обліку всіх фінансових операцій, у тому числі дебіторської заборгованості.

Наступним важливим нормативним актом є *Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»*, який встановлює основні засади організації бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності на всіх підприємствах незалежно від їх форми власності. Цей закон визначає загальні вимоги до ведення обліку дебіторської заборгованості, зокрема принципи обліку, такі як повне висвітлення інформації, послідовність, безперервність, а також єдиний грошовий вимірник. Закон також регулює процедури створення первинних документів, які підтверджують операції з дебіторською заборгованістю, та визначає, які з них слід враховувати при складанні фінансової звітності.

Податковий кодекс України також має значний вплив на облік дебіторської заборгованості, хоча він більше стосується податкових наслідків операцій з дебіторами. Важливим є пункт 139.2, який визначає порядок коригування фінансового результату до оподаткування за рахунок нарахування резерву сумнівних боргів, що може вплинути на фінансові результати підприємства, якщо дебіторська заборгованість визнається сумнівною. Цей аспект важливий для підприємств, оскільки правильний облік дебіторської заборгованості дозволяє своєчасно коригувати податкові зобов'язання і уникати помилок при обчисленні податків.

Зокрема, *Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (НП(С)БО 1)* встановлює основні вимоги до складання фінансової звітності, в тому числі і щодо дебіторської заборгованості. Цей стандарт передбачає вимоги до визнання та розкриття елементів фінансової звітності, що включають дебіторську заборгованість. Він регулює процедури складання та відображення інформації про дебіторську заборгованість у звітності підприємства, що є ключовим для аналізу фінансового стану організації.

НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» є важливим

стандартом для коригування фінансової звітності у разі виявлення помилок або змін в облікових оцінках, що стосуються дебіторської заборгованості. Якщо після складання звітності виявляються помилки або зміни в облікових оцінках, що стосуються дебіторської заборгованості, то підприємство має право їх коригувати у відповідному періоді, що забезпечує достовірність фінансової звітності.

НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» є найбільш специфічним нормативним актом, який безпосередньо регулює облік дебіторської заборгованості. Цей стандарт встановлює правила обліку дебіторської заборгованості, визначає категорії дебіторів, а також визначає терміни, які відображають різні типи заборгованості, зокрема безнадійну, сумнівну та поточну. Стандарт визначає порядок нарахування резерву сумнівних боргів, але головною його метою є правильне відображення всіх категорій дебіторської заборгованості в обліку. Він також регулює методи оцінки дебіторської заборгованості на дату балансу, а також надає рекомендації щодо відображення її у фінансовій звітності підприємства.

НП(С)БО 13 «Фінансові інструменти» є важливим стандартом, що визначає категорії фінансових активів, до яких відноситься дебіторська заборгованість. Оскільки дебіторська заборгованість є одним із видів фінансових активів, цей стандарт встановлює правила її оцінки та відображення в обліку як фінансового інструменту, що допомагає вірно відобразити її у звітності підприємства.

НП(С)БО 16 «Витрати» має значення для підприємств, оскільки містить положення щодо обліку витрат на формування резерву сумнівних боргів. Витрати на створення резерву сумнівних боргів враховуються серед операційних витрат підприємства, що безпосередньо впливає на результат діяльності компанії та на оцінку її фінансового стану.

НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» надає право мікропідприємствам обирати порядок обліку дебіторської заборгованості відповідно до їхніх можливостей та специфіки діяльності. Проте, він зобов'язує малі підприємства нараховувати резерв сумнівних боргів, що забезпечує більш точне відображення фінансових результатів та активів підприємства.

Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку містить вимоги щодо застосування рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», який регулює облік усіх видів дебіторської заборгованості. Цей рахунок відображає суму заборгованості, яка належить підприємству від інших юридичних або фізичних осіб, що є важливим для оцінки фінансової стабільності компанії.

Нормативно-правове забезпечення обліку дебіторської заборгованості є важливим елементом фінансового менеджменту, який вимагає ретельного дотримання встановлених стандартів і правил. Цей процес включає низку нормативних актів, кожен з яких має свою функцію і впливає на правильність обліку дебіторської заборгованості, її оцінки та відображення в фінансовій звітності підприємства. Крім того, дотримання цих нормативних актів гарантує правильність складання фінансової звітності підприємства, що є важливою умовою для забезпечення його стабільності та надійності в очах інвесторів, кредиторів і партнерів. Це дозволяє підприємствам зменшити фінансові ризики, забезпечити прозорість фінансових операцій і уникнути можливих юридичних наслідків через недотримання вимог законодавства. Тому забезпечення належного обліку дебіторської заборгованості є необхідною умовою для досягнення фінансової стійкості підприємства та його подальшого розвитку на конкурентному ринку.

1.2 Класифікація поточної дебіторської заборгованості

Поточна дебіторська заборгованість є важливим елементом фінансової діяльності підприємств, адже вона безпосередньо впливає на ліквідність і стабільність компанії. В умовах динамічного економічного середовища підприємства часто стикаються з різними типами дебіторської заборгованості, кожен з яких потребує окремого підходу до обліку та управління.

Правильна класифікація поточної дебіторської заборгованості дозволяє ефективно контролювати фінансові потоки, забезпечувати своєчасне погашення заборгованості та знижувати фінансові ризики. Класифікація дає змогу не лише

визначити, які суми є доступними для отримання у короткостроковій перспективі, але й виявити потенційні проблеми, такі як сумнівні чи безнадійні борги, що можуть суттєво вплинути на фінансовий стан підприємства. Таким чином, дебіторську заборгованість можна класифікувати за наступними категоріями:

1. За строком погашення та зв'язком з нормальним операційним циклом:

Класифікація дебіторської заборгованості за строком погашення та її зв'язком з нормальним операційним циклом є важливою для визначення термінів погашення заборгованості та розуміння її фінансового впливу на діяльність підприємства. Це дозволяє не лише правильно розподіляти дебіторську заборгованість між поточними та довгостроковими зобов'язаннями, а й оцінювати рівень ліквідності та фінансової стабільності компанії. Залежно від цього критерію можна виділити дві основні категорії дебіторської заборгованості: довгострокову та поточну.

Довгострокова дебіторська заборгованість характеризується тим, що вона не виникає у процесі нормального операційного циклу і повинна бути погашена через більш ніж 12 місяців після дати балансу, обліковується на рахунку 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи». Така заборгованість зазвичай є результатом тривалих фінансових зобов'язань і часто пов'язана з великими угодами або довготривалими фінансовими відносинами.

До довгострокової дебіторської заборгованості належать:

- *Дебіторська заборгованість орендаря за фінансовою орендою, яка відображається в балансі орендодавця.* Це заборгованість, що виникає внаслідок фінансових орендних угод, де орендар зобов'язаний погасити свої зобов'язання протягом довгого часу.

- *Інша довгострокова дебіторська заборгованість, яка може виникати в результаті інших фінансових операцій, що мають тривалий термін погашення, таких як кредитні угоди або боргові зобов'язання, термін погашення яких перевищує один рік.*

Поточна дебіторська заборгованість виникає в процесі звичайної діяльності підприємства і має бути погашена протягом 12 місяців. Обліковується

на рахунках 34 «Короткострокові векселі одержані», 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», 37 «Розрахунки з різними дебіторами». Ця категорія включає борги, які підприємство очікує отримати в короткостроковій перспективі, і вона є основною складовою частиною оперативного обігу фінансів.

До поточної дебіторської заборгованості можна віднести наступні види:

- *Дебіторська заборгованість, забезпечена векселем*, коли заборгованість забезпечена векселем, що є юридичним зобов'язанням до виконання протягом встановленого терміну.

- *Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги*, що виникає під час надання товарів або послуг на умовах відстроченої оплати. Це стандартна практика у більшості підприємств, коли товар або послуга надаються клієнту, а оплата здійснюється пізніше.

- *Дебіторська заборгованість за розрахунками*, що охоплює різні види зобов'язань, що виникають під час діяльності підприємства [29].

Розрахунки з покупцями та замовниками можуть бути здійснені за різними напрямками, залежно від характеру товарів або послуг, що поставляються, а також умов договору:

- *Розрахунки з вітчизняними покупцями та розрахунки з іноземними покупцями (субрахунки 361, 362)*

- *Розрахунки з учасниками ПФГ (субрахунок 363)*

- *Розрахунки за гарантійним забезпеченням (субрахунок 364)*

Розрахунки з іншими дебіторами охоплюють широке коло фінансових взаємодій, які не пов'язані безпосередньо з покупцями та замовниками, але є важливими для забезпечення належного обліку і контролю за дебіторською заборгованістю підприємства:

- *Розрахунки з виданими авансами (рахунок 371)*

- *Розрахунки з підзвітними особами (рахунок 372)*

- *Розрахунки за нарахованими доходами (рахунок 373)*

- *Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків (рахунок 375)*

- *Розрахунки з іншими дебіторами (рахунок 377)*

- *Розрахунки за операціями з деривативами (рахунок 379)*
- *Розрахунки за претензіями (рахунок 374)*
- *Розрахунки за позиками членів кредитних спілок (рахунок 376).*
- *Розрахунки з державними цільовими фондами (рахунок 378).*

Також варто зазначити, що до категорії поточної дебіторської заборгованості належить:

- *Інша поточна дебіторська заборгованість, яка охоплює інші види короткострокових зобов'язань, що не підпадають під специфікацію вище зазначених категорій.*

Таким чином, класифікація поточної дебіторської заборгованості за строками погашення та її зв'язком з нормальним операційним циклом дозволяє підприємству детально оцінити свою фінансову ситуацію, ефективно управляти ризиками та забезпечувати стабільність в операційному процесі [7].

2. За своєчасністю повернення:

Класифікація дебіторської заборгованості за своєчасністю її повернення відіграє важливу роль у фінансовому обліку підприємства, оскільки дозволяє оцінити ймовірність її погашення та виявити потенційні фінансові ризики. Вчасно проведений аналіз дає змогу підприємству приймати обґрунтовані рішення щодо управління заборгованістю, формування резервів під сумнівні борги та запобігання фінансовим втратам. Дебіторська заборгованість може бути як нормальною, так і простроченою.

- *Нормальна дебіторська заборгованість – це заборгованість, яка обліковується на рахунках 34 «Короткострокові векселі одержані» та 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» бухгалтерського обліку й погашається в межах встановленого строку.*

- *Прострочена дебіторська заборгованість – це заборгованість, щодо якої закінчився термін оплати, встановлений договором або іншими нормативними документами.*

Прострочена дебіторська заборгованість, залежно від ймовірності її погашення та можливості стягнення, поділяється на кілька категорій. Основні види

простроченої дебіторської заборгованості включають:

Основні види простроченої дебіторської заборгованості включають:

- Резерв сумнівних боргів – це заборгованість, щодо якої існує невпевненість у її погашенні боржником. Для компенсації можливих втрат підприємство формує спеціальний резерв, який використовується у разі списання боргів, що не були погашені. Обліковується на *рахунку 38 «Резерв сумнівних боргів»*.

- Безнадійна дебіторська заборгованість – це борги, які неможливо стягнути через фінансову неспроможність боржника або закінчення строку позовної давності. Такі заборгованості списуються відповідно до встановлених нормативних вимог і внутрішньої облікової політики підприємства.

Завдяки такій класифікації підприємства можуть ефективно контролювати дебіторську заборгованість, знижувати фінансові ризики та приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо подальших дій із непогашеними боргами [42].

3. За можливістю стягнення:

Для ефективного управління дебіторською заборгованістю підприємство повинно оцінювати не лише її обсяги, а й можливість стягнення заборгованих сум. Це дозволяє своєчасно виявляти фінансові ризики, формувати відповідні резерви та уникати негативного впливу на ліквідність і фінансову стабільність компанії.

Залежно від ймовірності погашення боргу дебіторська заборгованість поділяється на три основні категорії:

- Надійна дебіторська заборгованість – це заборгованість, щодо якої існує висока ймовірність своєчасного погашення боржником у встановлений термін. Такі зобов'язання не викликають сумнівів і зазвичай погашаються відповідно до умов договору.

- Сумнівна дебіторська заборгованість – це поточна заборгованість, погашення якої залишається під питанням. Вона виникає у разі, якщо існує невпевненість щодо фінансового стану боржника або інших факторів, які можуть ускладнити своєчасне повернення коштів. Для покриття можливих втрат підприємства створюють резерв сумнівних боргів.

- Безнадійна дебіторська заборгованість – це заборгованість, щодо якої є впевненість у її неповерненні боржником або яка не може бути стягнута через закінчення строку позовної давності. Обліковується на *рахунку 38 «Резерв сумнівних боргів»*. Такі борги списуються з балансу підприємства відповідно до облікової політики та чинного законодавства.

Правильна класифікація дебіторської заборгованості за критерієм можливості стягнення допомагає підприємству забезпечити фінансову стабільність, запобігти непередбаченим збиткам та ухвалювати обґрунтовані управлінські рішення щодо роботи з дебіторами [29, 39, 42].

4. За економічним змістом:

Для забезпечення ефективного контролю та управління дебіторською заборгованістю підприємства застосовують її класифікацію за економічним змістом. Такий підхід дає змогу чітко визначити джерела виникнення заборгованості та коректно відображати її в бухгалтерському обліку.

Відповідно до економічного змісту дебіторська заборгованість поділяється на такі види:

- Аванси видані – суми коштів, що перераховані підприємством постачальникам або іншим контрагентам у рахунок майбутніх поставок товарів, виконання робіт чи надання послуг. Облік таких операцій ведеться на *рахунку 371 «Розрахунки за виданими авансами»*, що є субрахунком рахунку 37.

- Заборгованість покупців та замовників – сума коштів, яку контрагенти повинні сплатити підприємству за реалізовані товари, виконані роботи чи надані послуги. Вона відображається на рахунках *34 «Короткострокові векселі одержані»* і *36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»*.

- Інша дебіторська заборгованість – включає різні види заборгованості, що не належать до попередніх категорій, зокрема, за розрахунками з підзвітними особами, за претензіями, за операціями з державними фондами тощо. Для її обліку використовується *рахунок 37 «Розрахунки з різними дебіторами»*.

Грамотне ведення обліку дебіторської заборгованості за економічним змістом дозволяє підприємству контролювати фінансові ресурси, аналізувати стан

розрахунків із контрагентами та приймати обґрунтовані управлінські рішення для забезпечення фінансової стабільності.

5. За об'єктами виникнення заборгованості:

Для ефективного управління дебіторською заборгованістю важливо розуміти її природу та причини виникнення. Одним із ключових критеріїв класифікації є об'єкт виникнення заборгованості, який дозволяє розмежувати заборгованість залежно від її походження та бухгалтерського обліку.

За цим критерієм дебіторська заборгованість поділяється на:

- Товарну заборгованість – це заборгованість, що виникає внаслідок реалізації підприємством продукції, товарів, робіт чи послуг. Вона відображається на таких рахунках:
 - рахунок 34 «Короткострокові векселі одержані»
 - рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»
 - рахунок 374 «Розрахунки за претензіями»
 - рахунок 375 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків»
- Безтоварну заборгованість – включає зобов'язання, що не пов'язані з реалізацією товарів, продукції, робіт чи послуг. Вона обліковується на таких рахунках:
 - рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»
 - рахунок 373 «Розрахунки за нарахованими доходами»
 - рахунок 374 «Розрахунки за претензіями»
 - рахунок 378 «Розрахунки з державними цільовими фондами»

Розподіл дебіторської заборгованості за об'єктами виникнення дозволяє підприємству ефективно контролювати свої фінансові ресурси, здійснювати аналіз стану дебіторської заборгованості та забезпечувати належний рівень обліку відповідно до чинного законодавства [42].

6. За суб'єктами:

Дебіторська заборгованість підприємства може бути класифікована за різними ознаками, однією з яких є суб'єкти заборгованості. Це важливий аспект, оскільки він визначає, хто саме не виконав свої зобов'язання перед підприємством.

Класифікація за суб'єктами надає можливість виділити дві основні категорії: внутрішні та зовнішні дебітори.

- Внутрішні дебітори — це особи або підрозділи, які належать до самого підприємства або його структурних одиниць. Така заборгованість обліковується на рахунку 372 *«Розрахунки з підзвітними особами»*.

- Зовнішні дебітори — це фізичні або юридичні особи, які не є частиною підприємства, але мають зобов'язання перед ним. Вони обліковуються на рахунку 377 *«Розрахунки з іншими дебіторами»*.

Ця класифікація є важливою для організації ефективного обліку і контролю дебіторської заборгованості, що дозволяє підприємству оптимізувати свою фінансову стратегію та знижувати фінансові ризики.

7. За контрагентами:

Дебіторська заборгованість також класифікується за контрагентами, що є важливою ознакою для визначення типу фінансових взаємодій підприємства з іншими сторонами. Це дозволяє розрізняти заборгованість вітчизняних і іноземних дебіторів, що, в свою чергу, впливає на аналіз і управління фінансовими потоками підприємства.

- Заборгованість вітчизняних дебіторів — це заборгованість, яка виникає від контрагентів, що знаходяться в межах країни, з якими підприємство має фінансові зобов'язання. Така заборгованість обліковується на рахунках 341 *«Короткострокові векселі, одержані в національній валюті»* і 361 *«Розрахунки з вітчизняними покупцями»*.

- Заборгованість іноземних дебіторів — це заборгованість перед контрагентами, що знаходяться за межами країни і здійснюють операції у іноземній валюті. Така заборгованість обліковується на рахунках 342 *«Короткострокові векселі, одержані в іноземній валюті»* і 362 *«Розрахунки з іноземними покупцями»*.

Ця класифікація дозволяє підприємствам краще управляти своєю дебіторською заборгованістю, забезпечуючи чітке розмежування за типом контрагентів та валютними ризиками, що є критичними для ефективного фінансового управління.

8. Дебіторська заборгованість по розрахунках за спільну діяльність:

Дебіторська заборгованість по розрахунках за спільну діяльність є важливою складовою фінансових операцій підприємств, що залучені до спільної діяльності з іншими партнерами. Така заборгованість виникає у результаті фінансових зобов'язань, пов'язаних із участю у спільних проектах чи підприємствах, де партнери спільно ведуть господарську діяльність.

- Вклад у спільну діяльність — це сума, яку підприємство вносить у загальний капітал чи фінансові ресурси для здійснення спільної діяльності з іншими підприємствами або організаціями. Ці кошти можуть використовуватись для фінансування спільних проектів, інвестицій чи операцій, які здійснюються в рамках угоди про спільну діяльність.

- Розрахунки по спільній діяльності — це зобов'язання та вимоги, що виникають у результаті фінансових операцій між партнерами по спільній діяльності. Вони можуть включати обов'язки по розподілу доходів, витрат або інших фінансових потоків, що виникають під час виконання спільних проектів.

Зазначена дебіторська заборгованість обліковується на *рахунку 377 "Розрахунки з іншими дебіторами"*, що дозволяє вести точний облік зобов'язань та вимог, пов'язаних із спільною діяльністю. Це допомагає підприємствам чітко фіксувати фінансові операції, що виникають в результаті їх участі у спільних проектах, і забезпечувати прозорість фінансових потоків у таких угодах.

9. По забезпеченню векселями:

Дебіторська заборгованість по забезпеченню векселями класифікується на дві основні категорії: забезпечену та незабезпечену. Це розмежування допомагає більш чітко визначити рівень ризику для підприємства та способи стягнення заборгованості.

- Забезпечена дебіторська заборгованість — це заборгованість, яка забезпечена векселем, що виступає як гарантія виконання зобов'язань. У разі невиконання платником своїх зобов'язань, вексель може бути використаний для стягнення заборгованості. Така заборгованість обліковується на *рахунку 34 "Короткострокові векселі одержані"*, що дозволяє підприємствам забезпечити

більший рівень захисту своїх інтересів у фінансових операціях.

- Незабезпечена дебіторська заборгованість — це заборгованість, що не має жодного забезпечення у вигляді векселя чи іншої форми гарантії. У разі настання прострочення або інших проблем із погашенням такої заборгованості, підприємству доведеться звертатися до інших методів стягнення або реструктуризації боргу.

Це розмежування має важливе значення для фінансового обліку, оскільки забезпечена дебіторська заборгованість несе менший ризик для підприємства і може бути використана як механізм гарантування виконання зобов'язань.

10. За рівнем ліквідності:

Дебіторська заборгованість також класифікується за рівнем ліквідності на короткострокові та довгострокові заборгованості, що дозволяє підприємствам більш точно оцінити строк погашення зобов'язань і планувати фінансові потоки.

- Короткострокова дебіторська заборгованість — це заборгованість, строк погашення якої не перевищує 12 місяців. Вона виникає у процесі звичайної діяльності підприємства, зокрема при розрахунках за товари, роботи чи послуги, і є найбільш ліквідною.

- Довгострокова дебіторська заборгованість — це заборгованість, яку потрібно погасити через понад 12 місяців. Вона виникає при наданні кредитів або оренди та є менш ліквідною через довший строк погашення.

Ця класифікація допомагає підприємствам адекватно оцінювати ризики, пов'язані з дебіторською заборгованістю, та здійснювати ефективне управління фінансами.

11. За застосуванням методів обчислення резерву сумнівних боргів дебіторської заборгованості:

Для ефективного управління дебіторською заборгованістю підприємства необхідно передбачити резерв сумнівних боргів, що дозволяє знизити фінансові ризики, пов'язані з неповерненням боргів. Існує кілька методів обчислення такого резерву, кожен з яких має свої особливості та підходи до оцінки ймовірності погашення заборгованості. Розглянемо два основних методи, які застосовуються

для обчислення резерву сумнівних боргів.

- Метод застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості. Цей метод передбачає визначення суми резерву на основі аналізу платоспроможності окремих дебіторів. В основі методу лежить вивчення фінансового стану боржників, їхньої здатності погашати зобов'язання у встановлені терміни. Відповідно до цього методу, якщо дебітор має низьку платоспроможність або спостерігаються затримки у платежах, підприємство встановлює резерв для покриття можливої непогашеної заборгованості.

- Метод застосування коефіцієнта сумнівності. Цей метод ґрунтується на застосуванні коефіцієнта, який розраховується на основі аналізу історії погашення заборгованості та інших факторів, що впливають на ймовірність повернення коштів. Коефіцієнт сумнівності дозволяє оцінити частку заборгованості, яка з високою ймовірністю не буде погашена. Для кожної категорії дебіторів встановлюється відповідний коефіцієнт, що дає змогу визначити загальний розмір резерву сумнівних боргів.

Вибір методу залежить від специфіки діяльності підприємства та наявних даних про фінансову ситуацію боржників. Застосування цих методів дозволяє підприємствам більш точно оцінювати свої ризики та формувати резерви для забезпечення фінансової стабільності.

12. За формою погашення

Дебіторська заборгованість може бути класифікована також за формою погашення. Важливим аспектом цієї класифікації є визначення, чи буде погашення здійснюватися в грошовій формі, чи у вигляді інших активів або послуг. Такий підхід дозволяє підприємствам точніше оцінити свої потоки коштів та планувати фінансові ресурси.

- Монетарна дебіторська заборгованість — це заборгованість, яка буде погашена безпосередньо в грошовій формі. Тобто, боржник зобов'язується повернути гроші у вигляді платежів або через переведення певної суми коштів на рахунок кредитора. Така заборгованість є найбільш ліквідною, оскільки вона дозволяє підприємству швидко отримати необхідні фінансові ресурси для

виконання своїх зобов'язань.

- Немонетарна дебіторська заборгованість передбачає погашення боргу іншими активами або послугами, а не грошима. Це може бути, наприклад, товар, майно або виконані роботи. Тобто, боржник компенсує свою заборгованість не через прямий грошовий платіж, а через передачу іншої вартості, яка може бути використана підприємством у його операційній діяльності або продана для отримання коштів.

Класифікація дебіторської заборгованості за формою погашення дозволяє підприємствам краще планувати свої грошові потоки і оптимізувати процеси управління заборгованістю.

Класифікація дебіторської заборгованості є важливим інструментом для ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства. Вона дозволяє підприємствам систематизувати заборгованості, розрізняючи їх за різними критеріями, такими як строк погашення, види, об'єкти виникнення, контрагенти, забезпечення та ліквідність. Кожен з цих аспектів допомагає не тільки в точному обліку та оцінці заборгованості, але й у своєчасному виявленні потенційних фінансових ризиків, таких як сумнівні чи безнадійні борги.

Завдяки класифікації можна більш детально прогнозувати потоки грошових коштів, планувати фінансову стійкість підприємства, а також приймати обґрунтовані рішення щодо методів стягнення або списання заборгованості. Крім того, ця класифікація дозволяє враховувати різноманітні специфіки заборгованості, що виникає в результаті господарської діяльності, забезпечуючи точніше визначення ліквідності активів та підвищення ефективності фінансового управління.

Таким чином, правильне застосування класифікації дебіторської заборгованості є ключовим фактором для підтримання фінансової стабільності підприємства. Воно дозволяє своєчасно виявляти проблемні борги, ефективно управляти платіжною дисципліною контрагентів, оптимізувати операційні процеси та забезпечити належний контроль за грошовими потоками, що, у свою чергу, сприяє підвищенню загальної ефективності фінансового управління.

1.3 Особливості організації і технології діяльності ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» та їх вплив на побудову обліку поточної дебіторської заборгованості

ТОВ «Виробничник 1» є сучасним підприємством, яке займається широким спектром діяльності, включаючи оренду та експлуатацію нерухомості, роздрібну та оптову торгівлю, а також надання комерційних послуг. Це підприємство орієнтоване на задоволення потреб ринку, максимально ефективно використовуючи наявні ресурси та постійно впроваджуючи інноваційні підходи в управлінні та обслуговуванні клієнтів. Основні напрямки діяльності компанії включають оренду приміщень, торгівлю та надання комерційних послуг, що дозволяє забезпечити стабільне фінансове зростання та розширення бізнесу на ринку.

1. Оренда та експлуатація нерухомості є одним із стратегічних напрямків діяльності ТОВ «Виробничник 1». Підприємство займається наданням в оренду різноманітних об'єктів нерухомості — від офісних приміщень до складських площ. Орендодавцями можуть бути як фізичні, так і юридичні особи. Для забезпечення ефективної експлуатації об'єктів нерухомості підприємство використовує сучасні технології управління нерухомістю, включаючи автоматизовані системи моніторингу стану об'єктів та оптимізації витрат на їх утримання. Оскільки ринок оренди є динамічним, компанія постійно аналізує змінювані умови та оперативно адаптується до них, що дозволяє ТОВ «Виробничник 1» пропонувати своїм орендарям конкурентоспроможні умови оренди та високий рівень обслуговування.

2. Роздрібна та оптова торгівля — це ще один важливий напрямок діяльності підприємства. ТОВ «Виробничник 1» здійснює продаж товарів через різноманітні канали, включаючи роздрібні торгові точки та оптові поставки. У роздрібній торгівлі акцент робиться на забезпеченні зручності для клієнтів, зокрема на розширеному асортименті товарів, привабливих цінах та високому рівні обслуговування. Завдяки використанню сучасних методів управління запасами, підприємство здатне своєчасно поповнювати товарні позиції та підтримувати

необхідний рівень складських запасів. У сегменті оптової торгівлі ТОВ «Виробничник 1» орієнтується на співпрацю з великими клієнтами, що дає можливість здійснювати постачання товарів у великих партіях за вигідними умовами. Це дозволяє підприємству забезпечити стабільний дохід та розширювати свою присутність на ринку.

3. Надання комерційних послуг є ще однією важливою складовою діяльності компанії. ТОВ «Виробничник 1» пропонує широкий спектр послуг, серед яких консалтинг, проектування, будівельні роботи та інші спеціалізовані послуги для бізнесу. Використання інноваційних технологій та підходів у наданні таких послуг дозволяє компанії досягати високої ефективності та задоволення потреб своїх клієнтів. Завдяки цьому ТОВ «Виробничник 1» зміцнює свої позиції на ринку, що дає можливість розширювати клієнтську базу та забезпечувати додаткові джерела доходу. Висока якість обслуговування, професіоналізм та індивідуальний підхід до кожного клієнта дозволяють компанії отримати конкурентні переваги в цій сфері.

ТОВ «Виробничник 1» відзначається особливим підходом до організації та технології своєї діяльності, що ґрунтується на високому рівні професіоналізму та оптимізації процесів у різних напрямках бізнесу. Особливості організації та технології діяльності підприємства безпосередньо впливають на ефективність роботи, задоволеність клієнтів та досягнення стратегічних цілей компанії.

Основною особливістю організації діяльності ТОВ «Виробничник 1» є гнучкість і адаптивність до змінюваних умов ринку. Завдяки ретельно продуманій обліковій політиці, підприємство може оперативно реагувати на нові економічні виклики та оптимізувати свої процеси відповідно до змін у законодавстві, технологіях та бізнес-середовищі.

Іншою важливою рисою організаційної структури є чіткий розподіл функцій між основними напрямками діяльності підприємства — орендою нерухомості, роздрібною та оптовою торгівлею, а також наданням комерційних послуг. Це дозволяє забезпечити ефективне управління кожним сегментом бізнесу, а також інтегрувати різні технології та підходи для досягнення максимальних

результатів у кожній галузі.

ТОВ «Виробничник 1» здійснює свою діяльність через централізоване управління, що дозволяє ефективно координувати всі процеси та забезпечувати високу якість обслуговування клієнтів. За допомогою єдиної інформаційної системи та інноваційних технологій управління, компанія здійснює моніторинг та оптимізацію ресурсів, що дозволяє забезпечити безперебійне функціонування підприємства.

З точки зору технології діяльності, підприємство активно впроваджує сучасні методи управління орендою та експлуатацією нерухомості. Для ефективного моніторингу та обслуговування об'єктів нерухомості ТОВ «Виробничник 1» застосовує автоматизовані системи, що дозволяють в реальному часі відстежувати стан об'єктів, оптимізувати витрати на їх утримання, а також оперативно реагувати на запити орендарів.

Процеси роздрібної та оптової торгівлі в підприємстві також оптимізовані за допомогою технологій управління запасами. Системи автоматичного поповнення товарних позицій дозволяють підтримувати необхідний рівень складських запасів, що забезпечує безперервність торгового процесу та задоволення попиту клієнтів. Крім того, підприємство активно використовує аналітичні інструменти для прогнозування попиту, що допомагає своєчасно коригувати стратегії закупівель і продажу товарів.

Особливості організації та технології діяльності підприємства безпосередньо впливають на методи обліку дебіторської заборгованості, що дозволяє забезпечити точне відображення господарських операцій і відповідність вимогам законодавства.

Організація обліку дебіторської заборгованості на підприємстві регулюється обліковою політикою і низкою нормативно-правових актів, що визначають загальні принципи обліку та порядок відображення дебіторських операцій. Одним з основних документів є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», який визначає основні вимоги щодо ведення бухгалтерського обліку і складає нормативну базу для підприємств, що

займаються будь-якою діяльністю, зокрема орендою, торгівлею та наданням послуг.

Також на підприємстві застосовується План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (наказ Міністерства фінансів України № 291). Згідно з цим документом, дебіторська заборгованість враховується на окремому рахунку, що дозволяє здійснювати чіткий облік та контролювати виникнення заборгованості у процесі виконання господарських операцій.

Особливості діяльності ТОВ «Виробничник 1» значною мірою впливають на побудову системи обліку поточної дебіторської заборгованості, оскільки підприємство функціонує у кількох напрямках: надання в оренду торгових місць, роздрібна та оптова торгівля, а також надання комерційних послуг. У кожному з цих напрямів механізми виникнення, обліку та погашення дебіторської заборгованості мають свої особливості, що потребує детального підходу до організації бухгалтерського обліку та фінансового контролю.

Оренда нерухомості. У сфері оренди торгових площ або інших об'єктів нерухомості дебіторська заборгованість може виникати через неоплачені орендні платежі. Для ефективного управління дебіторською заборгованістю підприємство повинно чітко визначити політику щодо строків оплати орендних платежів, нарахування штрафів і пені за прострочення. Така політика має враховувати специфіку кожного договору оренди та забезпечувати належне відображення цих операцій в обліку. Правильність обліку орендних платежів визначається умовами орендних контрактів та застосуванням відповідних облікових процедур. Зокрема, для забезпечення достовірності обліку важливо нараховувати доходи від оренди відповідно до умов договору, а також проводити коректну оцінку та відображення дебіторської заборгованості, яка може бути безнадійною чи сумнівною.

Роздрібна та оптова торгівля. У випадку продажу товарів на умовах розстрочки або кредиту підприємство стикається з необхідністю точного обліку дебіторської заборгованості клієнтів. Такий вид діяльності потребує розробки облікової політики, яка б враховувала умови кредитування, строк погашення боргу

та особливості повернення коштів. Важливою складовою є нарахування резервів на сумнівні борги, що передбачено Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість». Цей стандарт регламентує порядок обліку та відображення дебіторської заборгованості, включаючи визначення сумнівних боргів, які вимагають додаткового резервування, щоб врахувати можливі втрати від непогашених боргів.

Надання послуг. У процесі надання послуг, зокрема оренди, виникає дебіторська заборгованість за виконані роботи або надані послуги. Важливо, щоб підприємство дотримувалося точності у фіксації даних щодо надання послуг, що є основою для належного обліку дебіторської заборгованості. Процес нарахування доходу за надані послуги має відповідати вимогам МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами». Цей стандарт визначає правила визнання доходу, зокрема у випадку відстрочки платежу, що дозволяє підприємству коректно оцінювати фінансові результати та забезпечувати правильність обліку дебіторської заборгованості за договорами, які передбачають розстрочку платежу.

Загалом, для всіх напрямків діяльності, пов'язаних з дебіторською заборгованістю, необхідно враховувати нормативно-правові акти, що регламентують облік таких операцій, зокрема національні стандарти бухгалтерського обліку, методичні рекомендації та міжнародні стандарти, такі як МСФЗ 15. Чітке розуміння та застосування цих стандартів гарантує правильне формування дебіторської заборгованості, ефективне управління фінансовими ризиками та забезпечення належної фінансової звітності.

Впровадження автоматизованих облікових систем на підприємстві, таких як УКС-Бухгалтерія, має значний вплив на ефективність управління дебіторською заборгованістю. Ці системи оптимізують процеси обліку та звітності, що зменшує можливість людських помилок і забезпечує точність даних. Зокрема, автоматизовані системи, як УКС-Бухгалтерія, дозволяють:

1. Оперативно фіксувати господарські операції, що призводять до виникнення дебіторської заборгованості. Ця функція забезпечує своєчасне внесення інформації про всі господарські операції, які ведуть до утворення

заборгованості. Це включає продаж товарів, надання послуг або укладання договорів на оренду. Оперативний запис дозволяє точно відслідковувати виникнення дебіторської заборгованості та своєчасно реагувати на зміни в її складі.

2. Керувати платежами від клієнтів, автоматично оновлюючи інформацію про наявні борги і терміни їх погашення. З автоматизованою системою відстеження платежів від клієнтів процес оновлення даних про дебіторську заборгованість стає набагато простішим і прозорішим. Система автоматично оновлює статус платежів, інформуючи бухгалтерію про поточний стан боргів, їх терміни погашення та можливі прострочення. Це дозволяє уникнути затримок у платежах і своєчасно нагадувати клієнтам про необхідність погашення боргу.

3. Визначати резерви на сумнівні борги. В умовах великих обсягів дрібних клієнтів або при наданні послуг з довгостроковими відстрочками платежу важливо правильно оцінювати сумнівні борги. Автоматизовані системи дозволяють точно розраховувати резерви під такі борги, що відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», є необхідним для забезпечення достовірної фінансової звітності. Це дозволяє підприємству знизити ризик втрат від непогашених заборгованостей і забезпечити їх правильне відображення в обліку.

4. Автоматично генерувати звіти про дебіторську заборгованість та нараховані штрафи. За допомогою автоматизованих систем генеруються звіти, що надають детальну інформацію про стан дебіторської заборгованості, включаючи нараховані штрафи та пені. Це значно полегшує процес підготовки фінансової звітності, адже звіти формується без необхідності вручну вводити кожен операцію. Також автоматизовані звіти знижують ймовірність помилок у розрахунках, підвищуючи точність і надійність фінансової звітності.

Таким чином, автоматизація облікових процесів на підприємстві за допомогою таких систем як УКС-Бухгалтерія не тільки оптимізує ведення обліку дебіторської заборгованості, але й покращує загальну ефективність управління фінансами. Системи дозволяють бухгалтерії зосередитися на стратегічних завданнях, в той час як рутинні операції автоматизуються, що сприяє зменшенню

помилки і підвищенню оперативності роботи.

Особливості організації і технологій діяльності ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» мають безпосередній вплив на побудову обліку поточної дебіторської заборгованості. Використання автоматизованих облікових систем, суворе дотримання вимог національних стандартів бухгалтерського обліку та міжнародних стандартів фінансової звітності, а також чітке визначення політики щодо дебіторської заборгованості дозволяє підприємству ефективно управляти своїми фінансами і уникати ризиків, пов'язаних з простроченими та сумнівними боргами.

1.4 Зміст облікової політики ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» щодо дебіторської заборгованості

Облікова політика підприємства є одним із ключових елементів його організаційної структури, оскільки вона регулює всі аспекти бухгалтерського обліку. Вона виконує функцію внутрішнього нормативного документа, що визначає загальні принципи і правила ведення обліку, а також підготовки і подання фінансової звітності. Важливо, що облікова політика є частиною системи нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку і займає четвертий рівень в цій системі, після таких загальних актів, як закони та міжнародні стандарти. Вона має статус «стандарту економічного суб'єкта» і встановлює чіткі правила для організації облікових процесів, що є основою для складання достовірної та точної фінансової звітності.

Основним нормативно-правовим актом, який регулює облікову політику підприємства, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Цей закон визначає загальні вимоги щодо ведення бухгалтерського обліку, подання фінансової звітності та регулювання бухгалтерських процесів на підприємствах. Крім цього, для конкретизації і деталізації облікової політики використовуються національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Одним із таких важливих документів є НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової

звітності», який визначає основні принципи складання і подання фінансової звітності, що відображає реальну фінансову ситуацію підприємства.

Згідно з положеннями Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», за організацію бухгалтерського обліку та формування облікової політики на підприємстві відповідає власник або уповноважений орган (посадова особа). Ця відповідальність включає не тільки організацію облікових процесів, а й прийняття рішень щодо застосування конкретних облікових методів і принципів, а також складання і подання фінансової звітності в межах, визначених законодавством та установчими документами підприємства. Таким чином, облікова політика є невід'ємною частиною стратегії управління підприємством, оскільки її правильне формування та дотримання гарантує відповідність фінансової звітності вимогам законодавства і міжнародних стандартів.

Правильна організація бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості є важливою складовою успішного функціонування підприємства. Ефективний облік дозволяє не лише підтримувати контроль над фінансовими потоками, але й забезпечує своєчасне виявлення прострочених боргів, запобігаючи їх перетворенню на безнадійні. Підготовка облікової політики щодо дебіторської заборгованості є першим і ключовим кроком у створенні ефективної системи обліку, що дозволяє забезпечити прозорість та відповідність вимогам бухгалтерського стандарту.

Коректно організований бухгалтерський облік дебіторської заборгованості сприяє своєчасному виявленню прострочених платежів, що дозволяє своєчасно реагувати на виникаючі проблеми. Це в свою чергу знижує ризик накопичення заборгованості, яка може призвести до фінансових втрат для підприємства. Забезпечення належного контролю за дебіторською заборгованістю дозволяє ефективно управляти грошовими потоками, підтримуючи баланс між надходженнями та витратами.

При розробці облікової політики підприємство має можливість вибирати з кількох варіантів облікових методів і процедур, що передбачені відповідними

положеннями та стандартами бухгалтерського обліку. Цей вибір має значний вплив на подальший процес ведення обліку, оскільки застосування обраних методів безпосередньо визначає, як буде здійснюватися облік дебіторської заборгованості, як визначатиметься її обсяг та коли буде визнана безнадійною. З огляду на це, вибір параметрів облікової політики є важливим рішенням, що потребує уважного підходу з боку управлінського персоналу підприємства.

Щоб сформулювати пропозиції щодо облікової політики дебіторської заборгованості, варто враховувати основні проблеми, які виникають при її відображенні в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності [10, 18].

Для ефективного обліку дебіторської заборгованості підприємству необхідно вирішити кілька ключових завдань. Насамперед, слід визначити основні положення облікової політики, що регламентують роботу з дебіторами. Вони мають бути офіційно закріплені у внутрішніх документах підприємства, таких як наказ про облікову політику.

Далі важливо забезпечити правильне та своєчасне відображення всіх господарських операцій, пов'язаних із дебіторською заборгованістю. Це дозволяє уникнути помилок у фінансовій звітності та своєчасно контролювати рівень боргів.

Також необхідно впровадити ефективні процедури обробки даних про заборгованість. Використання сучасних облікових систем, таких як УКС-Бухгалтерія, допоможе автоматизувати цей процес, мінімізувати ризики та забезпечити точність обліку.

Окрему увагу слід приділити складанню звітності про дебіторську заборгованість. Регулярний аналіз дозволить керівництву своєчасно оцінювати фінансовий стан підприємства, прогнозувати можливі ризики та вживати необхідних заходів для запобігання простроченню платежів або формування безнадійної заборгованості.

Елементи облікової політики підприємства щодо обліку дебіторської заборгованості є ключовими для забезпечення точності, прозорості та ефективності фінансового управління. Вони визначають основні підходи до класифікації, оцінки та обліку дебіторської заборгованості, а також регламентують механізми її

резервування та списання.

Передусім, необхідно чітко окреслити види діяльності підприємства, оскільки це безпосередньо впливає на особливості формування та управління дебіторською заборгованістю. Кожна сфера – операційна, фінансова чи інвестиційна – має свої специфічні ризики, що слід враховувати при визначенні порядку створення резерву сумнівних боргів та оцінки платоспроможності контрагентів. ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» здійснює кілька видів діяльності, що впливає на облік дебіторської заборгованості:

- Основна діяльність — надання в оренду та експлуатація нерухомого майна (код КВЕД 68.20), що передбачає дебіторську заборгованість, пов'язану з орендними платежами.
- Роздрібна та оптова торгівля (КВЕД 47.99, 46.90) — виникає заборгованість за продаж товарів із відстрочкою платежу.
- Надання допоміжних комерційних послуг (КВЕД 82.99) — можливі заборгованості за виконані послуги.

Різноманітність видів діяльності визначає необхідність окремого підходу до управлінського обліку дебіторської заборгованості в залежності від характеру операцій.

Важливим аспектом є форма ведення бухгалтерського обліку, яка впливає на методологію організації облікових процесів і послідовність ведення облікових реєстрів. Це визначає, які саме облікові процедури застосовуватимуться для реєстрації та аналізу дебіторської заборгованості. ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» веде бухгалтерський облік за допомогою автоматизованої системи обліку «УКС-Бухгалтерія», що забезпечує точність і ефективність збору фінансової інформації, зокрема даних про дебіторську заборгованість. Всі бухгалтерські реєстри ведуться в електронному вигляді з використанням спеціалізованого програмного забезпечення, що дозволяє знижувати витрати часу на обробку та зберігання даних.

Визнання дебіторської заборгованості як активу можливе лише за наявності ймовірності отримання економічних вигод та можливості достовірного визначення суми заборгованості. Для покупців і замовників додатковими критеріями є

передача ризиків і вигод, пов'язаних із правом власності на актив, а також відсутність управлінського контролю продавця над ним. У наказі про облікову політику даного підприємства зазначено, що Дебіторська заборгованість визнається активом при виконанні наступних умов:

- Існування ймовірності отримання майбутніх економічних вигод.
- Можливість достовірного визначення суми заборгованості.

Для орендних платежів, товарних операцій і послуг підприємство має враховувати додаткові умови:

- Передача ризиків і вигод, пов'язаних з правом власності на актив (у разі продажу товарів чи надання послуг).
- Відсутність контролю за активами після їх передачі.

Оцінка дебіторської заборгованості здійснюється за справедливою вартістю відповідно до концепції управління вартістю підприємства, що дозволяє виявляти фінансові ризики та забезпечувати адекватне планування.

Класифікація дебіторської заборгованості та організація її аналітичного обліку мають бути чітко регламентовані. Необхідно закріпити у внутрішніх документах критерії розподілу заборгованості за різними ознаками, що забезпечить більш детальний контроль та аналіз. У обліковій політиці «ВИРОБНИЧНИК 1» передбачена класифікація дебіторської заборгованості за кількома ознаками:

- За видами діяльності (оренда, торгівля, надання послуг).
- За строками погашення (поточна, прострочена).
- За ступенем ризику (сумнівна, безнадійна).

Для управлінських потреб використовується детальна аналітика, що дозволяє стежити за кожним видом дебіторської заборгованості окремо.

Одним із важливих аспектів управління дебіторською заборгованістю є її оцінка на предмет сумнівності. Для цього необхідно встановити чіткі критерії, такі як прострочення платежів, фінансовий стан боржника та наявність судових процедур щодо його банкрутства. На цьому підприємстві дебіторська заборгованість визнається сумнівною у разі:

- Прострочення терміну погашення понад визначений період

(наприклад, 90 днів для торгівлі та 180 днів для оренди).

- Порушення справи про банкрутство боржника або інші юридичні дії, що свідчать про неможливість повернення коштів.

Інформація про сумнівну заборгованість формується на основі фінансових звітів, договорів, рахунків та результатів аналізу платоспроможності боржників.

Резерв сумнівних боргів нараховується на основі результатів інвентаризації дебіторської заборгованості, що проводиться щоквартально. Метод нарахування резерву передбачає:

- Оцінку платоспроможності окремих дебіторів (використовуються фінансові звіти, акти, договори).

- Класифікацію дебіторської заборгованості за термінами (короткострокова та довгострокова), з відповідним нарахуванням резерву на основі строків прострочення.

Дебіторська заборгованість вважається безнадійною в разі неможливості її погашення через фінансові труднощі боржника, зокрема, у випадках банкрутства чи припинення діяльності боржника. Визнання такої заборгованості безнадійною здійснюється відповідно до вимог бухгалтерського та податкового законодавства, при цьому необхідно визначити чіткі критерії для її визнання. Ці критерії включають наявність підтвердження неможливості стягнення боргу (наприклад, через рішення суду про банкрутство або підтвердження про припинення діяльності боржника). Порядок списання безнадійної дебіторської заборгованості ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» передбачає кілька етапів:

- Проведення інвентаризації дебіторської заборгованості, що дозволяє виявити заборгованість, яка не підлягає погашенню.

- Письмове обґрунтування доцільності списання, яке надається відповідальними особами підприємства. Це обґрунтування повинно включати детальний аналіз та підтвердження неможливості стягнення боргу.

- Розпорядження керівника підприємства, яке є підставою для офіційного списання заборгованості. Це забезпечує документальне підтвердження та відповідність вимогам бухгалтерського обліку.

Списання безнадійної дебіторської заборгованості здійснюється з відповідним відображенням в обліку на підставі наданих документів (наприклад, рішення суду або акт про неможливість повернення боргу). Всі ці процедури є частиною облікової політики ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1», яка спрямована на ефективне управління фінансовими ризиками, раннє виявлення проблемних дебіторів і формування резервів сумнівних боргів для мінімізації фінансових втрат. Таким чином, облікова політика щодо дебіторської заборгованості повинна бути чітко регламентованою та враховувати всі етапи управління дебіторською заборгованістю – від моменту її визнання до процесу резервування та списання. Це забезпечить підприємству не лише фінансову стабільність, а й ефективний контроль за станом розрахунків із контрагентами.

Ефективний облік дебіторської заборгованості є ключовим елементом фінансового управління підприємством, оскільки забезпечує контроль за своєчасністю розрахунків і мінімізує ризик неповернення боргів. Для ТОВ «Виробничник 1», яке займається орендою торгових місць, роздрібною та оптовою торгівлею, а також наданням комерційних послуг, дебіторська заборгованість є важливою складовою господарської діяльності. Її облік вимагає чітко визначених підходів до класифікації, оцінки та контролю.

В організації обліку дебіторської заборгованості в ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» приділяється велика увага класифікації заборгованості, оскільки правильне розподілення боргів за різними критеріями дозволяє своєчасно виявляти проблемні позиції та ефективно керувати фінансовими ризиками. Класифікація дебіторської заборгованості в підприємстві здійснюється за кількома ознаками, такими як види дебіторів, строки погашення та стан розрахунків. Перш за все, заборгованість розподіляється за видами дебіторів, до яких відносяться орендарі торгових місць, покупці товарів та замовники послуг. Це дає змогу деталізовано контролювати взаєморозрахунки з кожною категорією контрагентів і вчасно реагувати на можливі затримки платежів.

Далі, для більш точної оцінки фінансових зобов'язань, заборгованість поділяється за строками погашення на короткострокову (до 12 місяців) та

довгострокову (понад 12 місяців). Це дозволяє підприємству визначати, яка частина дебіторської заборгованості потребує негайної уваги, а яка може бути погашена протягом більш тривалого періоду. З точки зору стану розрахунків, заборгованість класифікується на поточну (своєчасну), прострочену (до 30, 60, 90 днів) та безнадійну. Така детальна класифікація дає змогу оперативно приймати управлінські рішення щодо заходів з покращення платежів та формування резервів сумнівних боргів.

Що стосується умов визнання дебіторської заборгованості, то підприємство чітко визначає момент, коли саме зобов'язання стає частиною бухгалтерського обліку. Для орендарів заборгованість виникає в день виставлення рахунку за оренду, для покупців товарів — у день відвантаження продукції з відстроченням платежу, а для замовників послуг — після надання послуг та підписання відповідних документів. Це дозволяє своєчасно зафіксувати зобов'язання в обліку і почати контролювати строки погашення.

Оцінка дебіторської заборгованості на підприємстві здійснюється за договором або рахунком-фактурою, що є підставою для первісного визнання. У випадку, коли заборгованість виражена в іноземній валюті, проводиться переоцінка на дату балансу за курсом НБУ. Такий підхід дозволяє підприємству забезпечити відповідність стандартам бухгалтерського обліку та враховувати коливання валютних курсів у процесі фінансового обліку.

Аналітичний облік дебіторської заборгованості в ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» ведеться за допомогою автоматизованої системи, що дозволяє контролювати платежі на рівні контрагентів, договорів і термінів погашення. Використання такої системи, як «УКС-Бухгалтерія», забезпечує точність даних і ефективність обліку, мінімізуючи людські помилки і затримки в обробці фінансової інформації.

Особливу увагу підприємство приділяє резервуванню сумнівної дебіторської заборгованості. Згідно з обліковою політикою, заборгованість, що прострочена більше ніж на 90 днів, вважається сумнівною і підлягає створенню резерву. Для цього використовується встановлена методика оцінки можливих втрат від сумнівних боргів, що дозволяє вчасно сформувати відповідні резерви для

покриття можливих фінансових ризиків.

Додатково, ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» регулярно проводить інвентаризацію дебіторської заборгованості, що є важливим елементом контролю за станом розрахунків і дозволяє вчасно виявляти непогашену або сумнівну заборгованість. Для списання безнадійних боргів підприємство має чітко визначений порядок, відповідно до якого списання здійснюється на підставі проведеної інвентаризації, письмового обґрунтування та розпорядження керівника. Цей порядок забезпечує дотримання законодавчих вимог та внутрішніх стандартів підприємства. Такий підхід дозволяє підприємству оптимізувати управління дебіторською заборгованістю та знизити фінансові ризики, забезпечуючи стабільність та ефективність діяльності.

Загалом, облікова політика ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» щодо дебіторської заборгованості є комплексною і спрямована на забезпечення ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства. Встановлені принципи класифікації, оцінки та резервування дебіторської заборгованості дозволяють не тільки забезпечити точність обліку, але й мінімізувати фінансові ризики, пов'язані з проблемними та сумнівними боргами. Завдяки чітко визначеним умовам визнання заборгованості, інвентаризації та процедурі списання безнадійних боргів, підприємство створює надійну основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Відповідність облікової політики вимогам національного законодавства та міжнародних стандартів обліку гарантує стабільність і прозорість фінансових результатів компанії, що є важливим аспектом для підтримки довіри як з боку контрагентів, так і органів державної влади.

РОЗДІЛ 2

ПОБУДОВА СИСТЕМИ ОБЛІКУ ПОТОЧНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ У ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1»

2.1 Особливості синтетичного та аналітичного обліку поточної дебіторської заборгованості

Дебіторська заборгованість є важливим показником фінансового стану підприємства, оскільки безпосередньо впливає на його ліквідність, платоспроможність, оборотність активів і загальний фінансовий результат. Для ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1», яке активно здійснює господарську діяльність у сфері оренди нерухомості, торгівлі та комерційного обслуговування, ефективно управління дебіторською заборгованістю є ключовим чинником забезпечення стабільних грошових надходжень та фінансової рівноваги.

Зростання обсягів дебіторської заборгованості на підприємстві, як і в будь-якому суб'єкті господарювання, може мати низку негативних наслідків. Зокрема, це призводить до зниження платоспроможності ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1», уповільнення обороту обігових коштів, а також фактичного безоплатного користування активами підприємства з боку його контрагентів, зокрема орендарів торгових площ, покупців товарів у роздрібній і оптовій мережі, замовників допоміжних послуг. В умовах такої діяльності, коли значна частина розрахунків проводиться з відтермінуванням платежу, важливо своєчасно виявляти прострочену заборгованість і вживати заходів для її скорочення.

Водночас зменшення дебіторської заборгованості може бути позитивним сигналом лише тоді, коли воно є наслідком ефективної політики управління нею. Якщо ж скорочення заборгованості спричинене зниженням обсягів реалізації послуг або товарів, як, наприклад, у випадку зменшення попиту на оренду торгових площ чи спадом обсягів товарообігу, це свідчить про негативні тенденції в господарській діяльності підприємства.

На ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» облік дебіторської заборгованості

організовано відповідно до вимог чинного законодавства України та на підставі первинних документів. Основним документом, що засвідчує виникнення дебіторської заборгованості в частині реалізації товарів, є товарна накладна. Вона містить обов'язкові реквізити: найменування продукції, її кількість, одиницю виміру, ціну, загальну суму та підписи відповідальних осіб – керівника, головного бухгалтера, особи, що передала товар, і особи, яка його отримала [10].

У разі надання орендних послуг, що є основним видом діяльності ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1», виникнення дебіторської заборгованості відбувається в момент, коли послуга фактично надана, а грошові кошти ще не отримані від орендаря. Підставою для визнання доходу та одночасного виникнення дебіторської заборгованості в обліку є, перш за все, *акт приймання-передачі орендованого майна або акт наданих послуг*, який підтверджує факт передачі майна в користування на визначених умовах. Ці акти є юридичним доказом завершені господарської операції між орендодавцем і орендарем, містять реквізити сторін, опис об'єкта оренди (наприклад, торговий павільйон чи інше приміщення), дату передачі, період оренди, а також посилання на договір оренди.

У структурі орендного договору ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» зазвичай чітко визначено строки оплати, розмір орендної плати, порядок її внесення, а також відповідальність сторін за невиконання зобов'язань. На основі цього договору бухгалтерія формує *рахунки-фактури на орендну плату*, які виступають документальним підтвердженням вимоги до контрагента (орендаря) здійснити оплату за користування майном у визначені терміни. У разі прострочення платежів за такими рахунками утворюється поточна дебіторська заборгованість, яка підлягає контролю.

Крім того, у межах діяльності, пов'язаної з обслуговуванням нерухомості, ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» може здійснювати *ремонтні, монтажні або допоміжні роботи* (наприклад, облаштування торгових площ, встановлення вітрин, підключення інженерних мереж тощо). У таких випадках факт виконання робіт фіксується *актом виконаних робіт (наданих послуг)*, який засвідчує, що послуга була надана у відповідному обсязі та належної якості. Такий акт також є підставою

для виникнення дебіторської заборгованості в частині послуг, наданих, але ще не оплачених замовником.

У сфері оптової торгівлі, яку також здійснює підприємство, для передачі товару контрагенту обов'язково оформлюється *товарно-транспортна накладна (ТТН)*. Вона засвідчує факт відвантаження товару, наявність транспортної складової в постачанні, містить реквізити сторін, номенклатуру товару, вагу, кількість, вартість тощо. Саме на підставі ТТН в обліку виникає дебіторська заборгованість, якщо товар передано, але ще не оплачено.

У випадках, коли ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» співпрацює з контрагентами-нерезидентами або великими постачальниками, зокрема в частині постачання товарів для роздрібної торгівлі, оформлюються *інвойси (рахунки-фактури іноземного зразка) та комерційні рахунки*. Вони фіксують наміри сторін щодо продажу або закупівлі товарів, містять повну інформацію про умови постачання (Incoterms), ціни, валюту контракту тощо. Такі документи також є підставою для відображення дебіторської заборгованості в бухгалтерському обліку підприємства, якщо отримання товару вже відбулося, а розрахунок ще не здійснено.

Таким чином, документальне оформлення дебіторської заборгованості на ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» має свою специфіку, що зумовлена багатовекторністю господарської діяльності підприємства. Використання широкого спектра первинних документів дозволяє забезпечити юридичну обґрунтованість фінансових взаємовідносин із контрагентами, належне відображення заборгованості в обліку, а також ефективний контроль за строками її погашення

Опис типового робочого дня на підприємстві ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» у частині бухгалтерського обліку господарських операцій охоплює всі ключові етапи облікового процесу — від моменту отримання рахунків постачальників до завершення дня з підбиттям підсумків. Усі дії виконуються відповідно до вимог національних стандартів бухгалтерського обліку та внутрішньої облікової політики підприємства.

Ранок на підприємстві традиційно починається з опрацювання вхідної документації. Бухгалтер аналізує рахунки-фактури, товарно-транспортні накладні,

податкові накладні, банківські виписки та інші супровідні документи. У разі надходження рахунків на поставку товарно-матеріальних цінностей (ТМЦ) або надання послуг, керівництво ухвалює рішення про здійснення передоплати, якщо це передбачено умовами договору.

Відтак відбувається перерахування авансу постачальнику. На підставі платіжного доручення і банківської виписки здійснюється бухгалтерське проведення: дебетується рахунок 371 «Розрахунки за авансами виданими» та кредитується рахунок 311 «Поточні рахунки в національній валюті». Якщо разом із авансом постачальник надає податкову накладну, підприємство має право на податковий кредит. У такому разі здійснюється додаткова кореспонденція: дебет рахунку 641 «Розрахунки за податками» і кредит рахунку 644 «Податковий кредит».

Надалі відбувається фізичне надходження ТМЦ на підприємство. В залежності від типу отриманих цінностей (сировина, напівфабрикати, готова продукція, товари для перепродажу тощо), бухгалтер здійснює оприбуткування відповідно до рахунків 20 «Виробничі запаси», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», 25 «Напівфабрикати» або 28 «Товари». У кореспонденції це виглядає так: дебет відповідного рахунку запасів та кредит рахунку 631 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». На підставі податкової накладної проводиться податковий кредит за рахунком 644 у дебеті та 631 у кредиті. Якщо раніше був сплачений аванс, його потрібно зарахувати в рахунок поставки: дебет 631, кредит 371.

У випадках, коли ТМЦ надходять до оплати (тобто без передоплати), оприбуткування проводиться аналогічно: запаси зараховуються на баланс через дебет відповідних рахунків (20, 22, 25, 28) з кредитом рахунку 631. Податковий кредит у цьому разі проводиться через дебет рахунку 641 та кредит 631. Оплату за постачання здійснюють після отримання ТМЦ — відповідне проведення: дебет 631, кредит 311.

Досить часто підприємство зазнає транспортно-заготівельних витрат (ТЗВ), пов'язаних із доставкою придбаних запасів. Якщо транспортування здійснюється

сторонніми організаціями, витрати оформляються актами наданих послуг чи товарно-транспортними накладними. У бухгалтерському обліку ТЗВ включаються до первісної вартості запасів, тому здійснюється проводка: дебет 20 або 28 (в залежності від виду запасів), кредит рахунків 631 (постачальник послуг), 685 (інші кредитори), 661 (нарахована зарплата водію підприємства), або 65 (розрахунки за страхуванням). При наявності податкової накладної ПДВ відображається у податковому кредиті: дебет 641, кредит 631 або 685. Подальша оплата послуг здійснюється через банківський рахунок: дебет 631 або 685, кредит 311.

У середині дня підприємство може отримати необоротні активи. Якщо надходять основні засоби, то облік ведеться через рахунок 152 «Придбання (створення) основних засобів» у дебеті та рахунок 631 у кредиті. Якщо мова йде про інші необоротні матеріальні активи (наприклад, інвентар, меблі), тоді використовується рахунок 153. У разі надходження нематеріальних активів (ліцензії, програмне забезпечення) застосовується рахунок 154. За наявності податкової накладної відображається ПДВ: дебет 641, кредит 631.

Протягом дня підприємство користується послугами інших організацій або виконавців. Це може бути охорона об'єктів, прибирання території, юридичні чи інформаційні послуги. Після підписання акту виконаних робіт нараховується заборгованість перед постачальником: дебет 631, кредит 372 (якщо оплату здійснює підзвітна особа). Якщо це капітальні роботи (наприклад, будівництво нового павільйону), тоді проводка: дебет 151, кредит 631. Якщо послуги стосуються виробничого процесу — дебетується рахунок 23 або 91; якщо управлінської діяльності — 92.

У другій половині дня здійснюється реалізація товарів чи продукції. При реалізації вітчизняним покупцям, на підставі видаткової та податкової накладної, здійснюється запис: дебет 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями», кредит 701 «Дохід від реалізації готової продукції». Податкові зобов'язання з ПДВ відображаються через дебет рахунку 701 і кредит рахунків 641 (ПДВ) або 361 (якщо ПДВ включено до суми розрахунків). У разі оплати готівкою виписується прибутковий касовий ордер (ПКО), і в обліку проводиться: дебет 301 «Готівка в

національній валюті», кредит 361. Якщо покупець сплачує кошти на поточний рахунок, відповідно: дебет 311, кредит 361. Якщо раніше був отриманий аванс, то проводка: дебет 681, кредит 361.

Часом реалізація відбувається у вигляді бартеру. У такому випадку оформлюється бухгалтерська довідка про списання заборгованості: дебет 631, кредит 361. Якщо передбачена грошова компенсація, то дебетується 361 і кредитується 311.

У завершальній частині дня можуть фіксуватись окремі рідкісні, але важливі операції. Наприклад, списання безнадійної дебіторської заборгованості (за актом інвентаризації): дебет 38, кредит 36. У разі наявності валютних операцій обчислюється курсова різниця. Якщо вона негативна — дебет 945, кредит 362; якщо позитивна — дебет 362, кредит 714.

На завершення дня бухгалтерія підбиває підсумки: перевіряються залишки по рахунках, формуються внутрішні звіти, реєстри податкових накладних, здійснюється звірка з банком і постачальниками. Усі операції ретельно документуються, зберігаються у відповідних облікових реєстрах, що забезпечує повноту і достовірність фінансової інформації підприємства.

Кожна з цих операцій, що відбувається в процесі діяльності ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1», має чітке бухгалтерське відображення через відповідні первинні документи та кореспонденцію рахунків. Це дозволяє підприємству правильно вести облік дебіторської заборгованості, своєчасно нараховувати податкові зобов'язання та забезпечувати точність фінансової звітності [26, 44].

На основі описаного процесу обліку господарських операцій на підприємстві ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1», можна зробити важливі висновки про значення правильного та системного ведення бухгалтерського обліку для ефективного управління фінансами підприємства. Однією з найважливіших складових у фінансовому обліку є дебіторська заборгованість, яка безпосередньо впливає на грошовий потік та фінансову стабільність підприємства. Особливо важливою є організація як синтетичного, так і аналітичного обліку цієї категорії заборгованості, оскільки саме від їх правильного ведення залежить точність

звітності та можливість ефективного управління кредитними ризиками.

Синтетичний облік поточної дебіторської заборгованості передбачає групування усіх сум заборгованості за контрагентами на загальних рахунках бухгалтерського обліку. У даному випадку використовуються такі рахунки, як 361 «Розрахунки з покупцями» (для дебіторів за товар) та 371 «Розрахунки за авансами отриманими» (для авансів). Синтетичний облік дозволяє забезпечити загальний контроль за рухом дебіторської заборгованості в рамках підприємства, даючи чітке уявлення про загальну суму боргу, що виникла перед підприємством на певну дату.

Важливим аспектом синтетичного обліку є його здатність забезпечувати зручність для складання узагальнених звітів про заборгованість, зокрема балансу підприємства. Через цей рівень обліку бухгалтер може оперативним отримати дані про загальний обсяг дебіторської заборгованості і здійснити її розподіл за різними категоріями — в залежності від термінів погашення, видів операцій та інших характеристик.

Аналітичний облік, на відміну від синтетичного, дозволяє більш детально розглядати кожен конкретний випадок заборгованості. Він охоплює більш детальну інформацію про дебіторів, наявність їх боргів, терміни їх погашення, умови поставки та інші важливі аспекти. У цьому контексті ведення аналітичного обліку є важливим для детального контролю за дебіторською заборгованістю кожного контрагента окремо.

Аналітичний облік заборгованості дозволяє проводити більш точну оцінку ризиків, що пов'язані з кредитними відносинами підприємства. Наприклад, аналіз строків погашення заборгованості дозволяє виявити неплатежі на більш ранніх етапах і вжити заходів для їх стягнення. Важливим елементом аналітичного обліку є наявність окремих карток або реєстрів, де відображаються всі операції з кожним дебітором.

Завдяки аналітичному обліку бухгалтер може визначити, чи є заборгованість сумнівна, чи є підстави для списання безнадійної заборгованості. Зокрема, списання дебіторської заборгованості, яка вважається безнадійною, повинно відображатися в обліковій системі підприємства за допомогою

бухгалтерських довідок і актів інвентаризації. Таким чином, аналітичний облік дозволяє не тільки забезпечити точне відображення заборгованості на рівні кожного контрагента, але й допомогти в управлінні кредитними ризиками та підвищенні ефективності збору боргів.

З метою ілюстрації практичного відображення операцій з поточною дебіторською заборгованістю на підприємстві ТОВ «Виробничник 1» доцільно навести приклади типових господарських ситуацій і відповідної кореспонденції рахунків (табл. 2.1). Це дозволяє наочно продемонструвати, яким чином ті чи інші операції фіксуються у бухгалтерському обліку, з урахуванням вимог нормативно-правових актів та особливостей внутрішнього документообігу підприємства.

Таблиця 2.1 – Відображення в обліку операцій із поточною дебіторською заборгованістю у ТОВ «Виробничник 1»

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Перераховано аванс постачальнику з поточного рахунку	371	311
2	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	644
3	Оприбутковано запаси від постачальника	20	631
4	Відображено податковий кредит з ПДВ	644	631
5	Зараховано сплачений аванс	631	371
6	Видано грошові кошти під звіт з каси	372	301
7	Податковий кредит з ПДВ	641	372
9	Списано витрати на відрядження (проживання, добові, проїзд)	91 (92, 93)	372
10	Повернення невикористаних коштів в касу	301	372
11	Відшкодовано перевитрати підзвітній особі	372	301
12	Відображено реалізацію продукції вітчизняному покупцю	361	701
13	Податкові зобов'язання з ПДВ	701	641
14	Отримано готівку від покупця	301	361
15	Оплата на поточний рахунок від покупця	311	361
16	Створено резерв сумнівних боргів	944	38
17	Списано сумнівну дебіторську заборгованість	38	361

Джерело: складено автором на підставі первинних документів ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1»

Правильна організація синтетичного та аналітичного обліку поточної дебіторської заборгованості є важливим аспектом управлінської та фінансової діяльності ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1». В той час як синтетичний облік забезпечує загальний контроль над рухом дебіторської заборгованості та її узагальнене відображення у фінансових звітах, аналітичний облік дає можливість проводити детальний моніторинг, оцінку кредитних ризиків і своєчасно реагувати на зміни в стані дебіторської заборгованості. Тільки при ефективній організації обох видів обліку підприємство може своєчасно виявляти проблемні борги, приймати рішення щодо їх стягнення або списання і, таким чином, зберігати фінансову стабільність і мінімізувати фінансові ризики.

2.2 Розкриття інформації про поточну дебіторську заборгованість у фінансовій звітності

У процесі управління фінансово-господарською діяльністю підприємства особливу роль відіграє достовірне та своєчасне подання інформації про його активи й зобов'язання. Одним із ключових елементів, що потребує постійного контролю та аналітичного супроводу, є дебіторська заборгованість. Її правильне відображення у фінансовій звітності дає змогу сформувати об'єктивну картину фінансового стану підприємства та ефективно керувати грошовими потоками.

Фінансова звітність є важливим інструментом для відображення фінансового стану підприємства. У зв'язку з цим, одна з найбільш суттєвих складових звітності — це відображення дебіторської заборгованості, яка займає важливе місце серед активів підприємства. Для належного обліку та аналізу дебіторської заборгованості у фінансовій звітності передбачено кілька форм, зокрема Форма №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та Форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

У формі №1 «Баланс» містяться основні дані про фінансовий стан підприємства на певну дату. Ця форма включає інформацію про активи, зобов'язання та власний капітал підприємства. Що стосується дебіторської

заборгованості, то на неї вказуються окремі рядки, що дозволяють деталізувати наявність різних видів заборгованості (детальніше відображено в додатках А, Б, В та Г).

Довгострокова дебіторська заборгованість (код рядка 1040). Це заборгованість, що не підлягає погашенню протягом 12 місяців після дати балансу. Вона може включати заборгованість, термін погашення якої більший за рік. Вона відображається у складі нематеріальних і матеріальних активів, якщо заборгованість може бути повернена протягом тривалого періоду. Підприємства часто мають довгострокові борги від клієнтів чи партнерів.

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (код рядка 1125). У цьому рядку відображається дебіторська заборгованість за основні операції підприємства, пов'язані з його основною діяльністю. Це можуть бути кошти, які клієнти повинні за поставлені товари або надані послуги. Зазвичай ця категорія є найбільшим компонентом поточної дебіторської заборгованості.

Дебіторська заборгованість за розрахунками, зокрема:

За виданими авансами (код рядка 1130). Це суми, які підприємство сплатило постачальникам як аванси, і які мають бути повернуті або зараховані в рахунок майбутніх поставок. Ця заборгованість відображає необхідність підприємства отримати послуги чи товари за сплачений аванс.

З бюджетом (код рядка 1135). Включає суми, що належать підприємству від бюджетних організацій чи держави, зокрема податкові зобов'язання або повернення податків.

У тому числі з податку на прибуток (код рядка 1136). Відображає заборгованість з боку бюджету, що виникла через податкові розрахунки з податку на прибуток, зокрема повернення податку, який було сплачено у вигляді надмірних авансів або помилок у розрахунках.

Інша поточна дебіторська заборгованість (код рядка 1155). Це сумарна сума всіх інших видів поточної дебіторської заборгованості, яка не входить до попередніх категорій. Вона може включати, наприклад, дебіторську заборгованість за різними договорами або по інших операціях, не пов'язаних з основною

діяльністю.

Примітки до річної фінансової звітності надають детальні пояснення та розкриття числових даних, наведені у фінансових звітах, і є важливим джерелом для аналізу фінансових показників підприємства. Вони надають додаткову інформацію, яка допомагає зрозуміти природу різних статей балансу, зокрема дебіторської заборгованості:

Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (код рядка 940). У примітках розкривається більш детальна інформація про поточну дебіторську заборгованість за товари, роботи та послуги, надані підприємством. Тут зазначаються терміни погашення заборгованості, розподіл заборгованості за контрагентами, а також будь-які резерви чи заходи, що стосуються непогашених боргів.

Інша поточна дебіторська заборгованість (код рядка 950). Примітки також містять детальніші дані щодо іншої поточної дебіторської заборгованості, що відображається у балансі. Цей розділ дає змогу зрозуміти, за якими операціями виникла ця заборгованість, а також дає більше інформації щодо ризиків непогашення цієї заборгованості [18].

Відображення дебіторської заборгованості у формах фінансової звітності є важливим елементом для підприємства, оскільки це дозволяє ефективно контролювати кілька ключових аспектів його діяльності. По-перше, воно дає змогу здійснювати контроль за грошовими потоками, адже важливо мати чітке уявлення про розміри дебіторської заборгованості. Це допомагає оцінювати ліквідність підприємства, а також його здатність виконувати поточні зобов'язання. По-друге, вказані форми дозволяють проводити аналіз ризиків, оскільки пояснення, надані в Примітках до річної фінансової звітності, можуть виявити проблеми, пов'язані з неочікуваним зростанням заборгованості або затримками у її погашенні. Це дає змогу підприємству вчасно вжити заходи для зменшення кредитних ризиків. І, по-третє, детальне відображення дебіторської заборгованості в цих формах забезпечує прозорість фінансової звітності, що є важливим для інвесторів, кредиторів та інших зацікавлених сторін, які можуть приймати рішення на основі цієї інформації. Таким

чином, форми фінансової звітності, які відображають дебіторську заборгованість, є важливим інструментом для управлінського та фінансового контролю. Вони надають точну інформацію, що дозволяє своєчасно вжити необхідні заходи для мінімізації фінансових ризиків підприємства.

2.3 Рекомендації щодо вдосконалення системи обліку поточної дебіторської заборгованості

У сучасних умовах господарювання, що характеризуються динамічним розвитком цифрових технологій та високим рівнем конкуренції, ефективне управління дебіторською заборгованістю стає одним із ключових чинників фінансової стійкості підприємства. Зростання обсягів дебіторської заборгованості негативно впливає на ліквідність, ускладнює планування грошових потоків та створює додаткові ризики для суб'єкта господарювання. Тому удосконалення системи її обліку є важливою складовою загального механізму управління фінансами підприємства.

Стан економіки України сьогодні формується під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх чинників, які взаємопов'язані між собою та суттєво ускладнюють діяльність підприємств. Одним із головних дестабілізуючих факторів залишається триваюча воєнна агресія з боку Російської Федерації. Війна спричинила значне руйнування інфраструктури, масове переміщення населення, скорочення обсягів виробництва, перебудову логістичних маршрутів і, що особливо важливо для бізнесу, — різке зниження платоспроможності багатьох контрагентів.

На тлі воєнних подій посилився інфляційний тиск: суттєво зросли ціни на енергоносії, сировину, транспортні послуги, що автоматично спричинило подорожчання продукції та зменшення споживчого попиту. У таких умовах підприємства змушені переглядати цінову політику, скорочувати витрати та обмежувати ділову активність. Додаткову нестабільність створює коливання валютного курсу, що ускладнює планування зовнішньоекономічних операцій і точність розрахунків із постачальниками та покупцями.

Окрему складність для підприємств становлять постійні зміни у регуляторному полі. Зокрема, оновлення податкового законодавства, розширення вимог до фінансової та нефінансової звітності, активне впровадження електронного документообігу — усе це потребує швидкої адаптації облікових систем, перегляду внутрішніх процедур та підвищення обізнаності працівників.

Крім того, міграція населення, викликана війною, та пов'язаний із цим дефіцит кадрів, особливо у сфері бухгалтерського обліку та фінансового управління, стали додатковим викликом для бізнесу. Багато підприємств зіштовхнулися з проблемами втрати кваліфікованих працівників, що ускладнило ведення обліку, підготовку звітності та реалізацію управлінських рішень. Усе це формує складну економічну реальність, у якій підприємства повинні не лише виживати, але й знаходити шляхи адаптації, збереження фінансової стійкості та ефективного управління активами, зокрема дебіторською заборгованістю.

Ці фактори створюють нестабільне зовнішнє середовище, в якому підприємства, зокрема й ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1», змушені оперативно адаптуватися та переглядати свою фінансову політику.

У нинішніх економічних умовах дебіторська заборгованість на підприємствах формується під впливом ряду взаємопов'язаних і складних факторів, які значною мірою визначають її обсяг, якість і керованість. Одним із основних чинників є суттєве зниження платоспроможності контрагентів. Унаслідок загальної економічної нестабільності, втрати ринків, скорочення обігових коштів та зниження споживчого попиту багато клієнтів не мають змоги вчасно виконувати свої фінансові зобов'язання, що безпосередньо впливає на зростання простроченої дебіторської заборгованості.

Паралельно з цим підприємства стикаються з обмеженим доступом до банківського кредитування. Через високі відсоткові ставки та жорсткі вимоги до позичальників компанії змушені компенсувати нестачу оборотних коштів за рахунок надання відстрочок платежу своїм покупцям, фактично фінансуючи діяльність контрагентів за власний рахунок. Така вимушена політика розрахунків погіршує ліквідність підприємств і збільшує фінансові ризики.

Ще одним критичним фактором є недосконалість внутрішньої системи управління ризиками. Відсутність попередньої перевірки платоспроможності нових клієнтів, аналізу їхньої кредитної історії або систематичного моніторингу динаміки розрахунків призводить до накопичення проблемної та безнадійної дебіторки. До цього додається низький рівень автоматизації облікових процесів: ручне ведення реєстрів, використання застарілих програм або неуніфікованих електронних таблиць ускладнює оперативний контроль, сприяє виникненню помилок і зменшує ефективність обліку в цілому.

Крім того, на багатьох підприємствах бракує глибокого й системного аналізу дебіторської заборгованості. Відсутність аналітики за строками виникнення, рівнем ризику чи конкретними контрагентами не дозволяє вчасно виявити проблемні ділянки, ефективно прогнозувати грошові потоки та приймати управлінські рішення, спрямовані на мінімізацію потенційних фінансових втрат. Усе це вказує на необхідність комплексного перегляду підходів до управління дебіторською заборгованістю в умовах нестабільного середовища.

У випадку ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1», яке надає в оренду торгові місця, чинниками також є сезонність торгової активності орендарів, специфіка договорів, а також тривалість взаєморозрахунків з клієнтами.

В умовах економічної нестабільності та високого рівня невизначеності ефективне управління дебіторською заборгованістю стає одним із ключових елементів фінансової стійкості підприємства. Щоб зменшити ризики неповернення коштів і зберегти ліквідність, компанії поступово переходять до використання адаптивних і технологічно сучасних підходів, які забезпечують контроль, прогнозування та вчасне реагування на проблеми з розрахунками.

Перш за все, підприємства впроваджують автоматизовані облікові системи, зокрема ERP-рішення та програмні продукти типу BAS. Завдяки цим системам стає можливим в режимі реального часу вести облік розрахунків із дебіторами, своєчасно формувати реєстри боржників, відстежувати строки погашення заборгованості та формувати автоматичні нагадування про необхідність оплати. Це значно підвищує оперативність управлінських дій і мінімізує ризик виникнення

прострочених сум.

Важливу роль відіграють інструменти Business Intelligence, які дозволяють будувати гнучкі аналітичні панелі, візуалізувати структуру дебіторки, ідентифікувати контрагентів з підвищеним рівнем ризику, а також здійснювати прогнозування надходжень на основі історичних даних і поточних тенденцій. Завдяки такому підходу керівництво отримує більш точну інформацію для прийняття рішень.

Систематична класифікація дебіторської заборгованості також набуває вагомого значення. Заборгованість розподіляється за строками прострочення, категоріями контрагентів, сферами діяльності або ймовірністю погашення. Це дозволяє застосовувати диференційовані підходи — наприклад, пропонувати реструктуризацію боргу, ініціювати претензійну чи судову роботу або формувати резерви під сумнівну заборгованість.

У рамках політики кредитного контролю все частіше встановлюються чіткі ліміти дебіторської заборгованості для кожного контрагента, умови надання відстрочки платежу, авансові схеми або навіть забезпечення у вигляді застав. Такий підхід підвищує дисципліну розрахунків і знижує ризик роботи з ненадійними партнерами.

Додатково підприємства автоматизують процеси нагадування та претензійної роботи. Для цього використовуються цифрові платформи, які дозволяють масово надсилати повідомлення, формувати акти звірок, нагадувати про погашення боргу або направляти офіційні вимоги.

Одночасно з технічними заходами зростає увага до людського фактора. Компанії інвестують у підвищення фінансової грамотності персоналу, проводять навчання з ведення обліку в нових системах, вивчають практики ефективного управління дебіторською заборгованістю. Це особливо важливо в умовах цифрової трансформації облікових процесів.

Зміцнення внутрішнього контролю також є обов'язковим елементом системи. Зокрема, посилюється перевірка обґрунтованості надання відстрочок платежів, контролюється правильність укладання договорів, аналізується

фінансовий стан нових контрагентів. Це дозволяє уникнути ризикованих угод і підвищити надійність фінансових операцій.

Загалом, комплексне застосування цих підходів сприяє не лише зниженню рівня безнадійної заборгованості, а й зміцненню фінансової стабільності підприємства, забезпечує більш точне планування грошових потоків і здатність оперативно реагувати на зміни ринкової ситуації [28].

У сучасних умовах економічної нестабільності особливої актуальності набуває необхідність зміцнення системи обліку та управління дебіторською заборгованістю. Для ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1», яке здійснює господарську діяльність у сфері оренди торгових місць, торгівлі та надання послуг, ефективне управління дебіторкою є важливим фактором забезпечення платоспроможності, стабільності грошових потоків і фінансової безпеки. З урахуванням аналізу чинної практики на підприємстві пропонується впровадити низку заходів, спрямованих на вдосконалення системи обліку поточної дебіторської заборгованості.

Пропоную впровадити комплексні підходи до управління дебіторською заборгованістю на підприємстві, що дозволять підвищити ефективність процесів обліку та взаємодії з контрагентами. Запропоновані методи включають автоматизацію оцінки контрагентів, претензійної роботи, формування аналітичних звітів, а також удосконалення облікової практики. Це дозволить знизити ризики виникнення проблемної заборгованості, оптимізувати документообіг та забезпечити кращий контроль за фінансовими потоками підприємства. Впровадження цих підходів стане основою для покращення фінансової стабільності та зростання прибутковості підприємства.

1. *Запровадження єдиної автоматизованої політики оцінки контрагентів.* Для зниження ризиків при укладанні угод з орендарями (контрагентами) необхідно розробити та впровадити внутрішній регламент для оцінки їх надійності. Ця політика має включати кілька важливих етапів, зокрема перевірку кредитної лінії, аналіз платіжної дисципліни і встановлення індивідуального ліміту заборгованості.

Проведення ретельної перевірки кредитної історії контрагентів дозволить виявити потенційні ризики щодо їх платоспроможності. Це допоможе зменшити

ймовірність укладення угод з контрагентами, що мають проблеми з оплатою.

Необхідно перевіряти наявність затримок по платежах у минулому, щоб зробити висновки про ймовірність дотримання умов майбутніх угод.

Кожному контрагенту може бути встановлений максимальний ліміт заборгованості, що дозволить контролювати можливі фінансові ризики та своєчасно реагувати на порушення умов.

Ці заходи дозволять підприємству приймати обґрунтовані рішення при укладанні угод, знижуючи ризик виникнення проблемної дебіторської заборгованості в майбутньому.

2. Автоматизація претензійної роботи та сповіщень

З метою оптимізації процесу взаємодії з боржниками та зменшення навантаження на бухгалтерську службу необхідно впровадити автоматизацію претензійної роботи через інтеграцію в систему обліку BAS або додатковий CRM-модуль. Це дозволить наприклад автоматичне формування нагадувань боржникам через SMS, електронну пошту або месенджери автоматично надсилатимуться нагадування про наявність заборгованості та терміни її погашення. Всі комунікації з контрагентами (телефонні дзвінки, електронні листи тощо) також можуть фіксуватися в системі, що забезпечить прозорість процесу взаємодії. Усі нагадування та відповіді боржників будуть зберігатися в системі, що дозволить легко відстежувати хід виконання зобов'язань. Система буде автоматично ініціювати претензійні процедури, якщо борг не буде погашено в обумовлений строк. Ці інструменти значно підвищать ефективність процесу управління дебіторською заборгованістю та допоможуть зменшити навантаження на бухгалтерію.

3. Стандартизація та цифровізація актів звірки.

Для полегшення документообігу та скорочення паперової роботи доцільно перевести акти звірки в електронний формат. Це дозволить значно спростити процеси, скоротити час на підготовку та погодження актів. Можна також створити шаблони для автоматичного формування актів. Використання шаблонів дозволить автоматично генерувати документи за стандартним форматом, зменшуючи ймовірність помилок.

Ці заходи допоможуть оптимізувати процес звірок та зменшити кількість помилок, що виникають при роботі з великим числом контрагентів.

4. Навчання персоналу та підвищення компетенцій

Для забезпечення ефективності нововведень необхідно періодично проводити тренінги та навчання для працівників. Це включатиме наприклад внутрішні тренінги з користування системою BAS. Навчання працівників правильному використанню облікової системи BAS для ефективного ведення обліку та управління дебіторською заборгованістю. Працівники повинні розуміти методи аналізу дебіторської заборгованості та вміти приймати обґрунтовані рішення щодо ризиків. Підвищення рівня компетенцій через обмін досвідом між відділами або колегами також важливий [6].

Запропоновані заходи відповідають як сучасним вимогам до обліково-аналітичного забезпечення, так і реальним можливостям ТОВ «ВИРОБНИК 1». Їх впровадження сприятиме підвищенню фінансової дисципліни серед контрагентів, мінімізації ризиків, покращенню контролю та прогнозуванню грошових надходжень. Крім того, цифровізація процесів дозволить скоротити часові та трудові витрати, підвищити оперативність управлінських рішень і забезпечити вищу якість бухгалтерського обліку.

2.4 Аналіз поточної дебіторської заборгованості ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1»

У сучасних умовах господарювання для підприємства, що надає комерційні послуги та займається орендою нерухомості, як-от ТОВ «Виробничник 1», особливе значення набуває контроль за станом розрахунків із клієнтами. Ефективне управління дебіторською заборгованістю сприяє не лише збереженню ліквідних активів, а й оптимізації обігового капіталу, зниженню фінансових ризиків та підвищенню загальної стійкості підприємства. У цьому контексті аналіз динаміки дебіторської заборгованості за кілька звітних періодів дозволяє виявити ключові тренди, оцінити результативність прийнятих заходів щодо кредитної політики й

визначити подальші напрями вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення.

Поточна дебіторська заборгованість є важливим індикатором платіжної дисципліни контрагентів і одночасно відображає політику підприємства щодо умов продажів: надання відстрочки, авансів, санкцій за прострочення. Надмірне зростання дебіторки без відповідного збільшення ліквідних ресурсів може призвести до дефіциту обігових коштів та уповільнення оборотності капіталу. У той же час скорочення дебіторської заборгованості свідчить про підвищення дисципліни розрахунків, але може сигналізувати про зниження ділової активності, якщо виконується за рахунок зменшення продажів.

Варто провести глибокий горизонтальний аналіз змін обсягу поточної дебіторської заборгованості ТОВ «Виробничник 1» за чотири послідовні фінансові роки — станом на 31 грудня 2021, 2022, 2023 і 2024 років. Дослідження динаміки дебіторської заборгованості дозволяє виявити як тенденції зростання чи зниження заборгованості, так і ефективність заходів підприємства з управління цим елементом оборотних активів. Це також сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень щодо оптимізації фінансових потоків та мінімізації ризиків неповернення боргів.

Для отримання аналітичного висновку потрібно порівняти абсолютні та відносні зміни сальдо дебіторської заборгованості на кінець кожного року, визначимо критичні точки прискореного нарощування або скорочення заборгованості, а також з'ясуємо, які внутрішні та зовнішні фактори (економічна кон'юнктура, політика відстрочення платежів, претензійна робота тощо) впливали на ці коливання (табл. 2.2). Такий підхід дозволяє виявити системні тенденції та потенційні ризики, пов'язані з управлінням дебіторською заборгованістю.

Таблиця 2.2 – Динаміка дебіторської заборгованості за розрахунками з покупцями (субрахунок 361) ТОВ «Виробничник 1»

Звітна дата	Сальдо дебіторської заборгованості (рах. 361), тис. грн.	Абсолютна зміна до попереднього року, грн	Темп зміни, %
1	2	3	4
31.12.2021	11,6	–	–

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4
31.12.2022	59,1	+47,5	+512,9 %
31.12.2023	6,5	-52,6	-89,0 %
31.12.2024	5,7	-0,8	-12,3 %

Джерело: складено автором на підставі даних бухгалтерського обліку ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1»

Аналіз отриманих даних і тенденцій:

2021 → 2022 (+47,5 тис. грн; +512,9 %)

У 2022 році дебіторська заборгованість зросла більш ніж у п'ять разів. Основною причиною стало тимчасове збільшення обсягів відстрочених платежів, що могло бути спричинено пом'якшенням умов договорів для збереження та залучення орендарів у період зниження ділової активності. Крім того, на фоні післякарантинного відновлення підприємство могло зіткнутися з необхідністю підтримки клієнтів шляхом надання лояльніших умов розрахунків. Також, що нові договори передбачали більші терміни відтермінування.

2022 → 2023 (-52,6 тис. грн; -89,0 %)

У 2023 році спостерігається суттєве скорочення дебіторської заборгованості. Це свідчить про активну політику щодо стягнення боргів, посилення контролю за розрахунками з боку бухгалтерії та відмову від роботи з ненадійними контрагентами. Були впроваджені нові програмні рішення або внутрішні регламенти, які дозволили оперативно реагувати на затримки в оплаті.

2023 → 2024 (-0,8 тис. грн; -12,3 %)

У 2024 році дебіторська заборгованість дещо знизилася, але темп зменшення суттєво уповільнився. Це може вказувати на стабілізацію політики розрахунків, а також на більш збалансовану роботу з клієнтами, де умови оплати відповідають фінансовим можливостям орендарів. Ймовірно, підприємство досягло певного балансу між комерційною гнучкістю та фінансовою дисципліною.

Динаміка дебіторської заборгованості за субрахунком 361 ТОВ «Виробничник 1» протягом 2021–2024 років свідчить про суттєві коливання, що пов'язані зі зміною комерційної стратегії підприємства, умовами укладених договорів, а також ефективністю контролю за розрахунками з покупцями.

Найбільший ризик накопичення заборгованості спостерігається у періоди активного розширення діяльності. Це підкреслює необхідність збалансування політики кредитування з посиленими механізмами контролю, включаючи автоматизацію обліку, системи оповіщення та економічну мотивацію контрагентів до своєчасної оплати.

Для того, щоб з'ясувати, як поточна дебіторська заборгованість впливає на здатність ТОВ «Виробничник 1» своєчасно розраховуватися за короткостроковими зобов'язаннями, розрахуємо низку фундаментальних коефіцієнтів ліквідності та обіговості. Використаємо на 31 грудня 2024 такі дані:

- *Поточні активи (оборотні кошти):* 85,1 тис. грн.
- *Запаси:* 79,3 тис. грн.
- *Грошові кошти та їх еквіваленти:* 0,1 грн.
- *Поточні зобов'язання (короткострокові пасиви):* 775,5 тис. грн.
- *Річний дохід (за 2024 рік):* 4124,9 тис. грн.

1. Коефіцієнт поточної ліквідності (Current Ratio, CR)

Визначення:

Коефіцієнт поточної ліквідності показує, скільки гривень поточних активів припадає на одну гривню короткострокових зобов'язань.

Формула:

Коефіцієнт поточної ліквідності = Поточні активи ÷ Поточні зобов'язання

Розрахунок:

$$85,1 \div 775,5 \approx 0,113$$

Інтерпретація:

- Значення 0,113 означає, що на кожну 1 грн зобов'язань припадає лише 0,113 грн поточних активів.
- Це нижче за рекомендоване значення $\geq 1,0$, отже підприємство має недостатній рівень ліквідності для покриття поточних зобов'язань

2. Коефіцієнт швидкої ліквідності (Quick Ratio, QR)

Визначення:

У цьому показнику ми «виключаємо» із поточних активів запаси, оскільки

вони можуть бути менш ліквідними, ніж грошові кошти чи дебіторська заборгованість.

Формула:

Коефіцієнт швидкої ліквідності = (Поточні активи – Запаси) ÷ Поточні зобов'язання

Розрахунок:

$$(85,1 - 79,3) \div 775,5 = 5,8 \div 775,5 \approx 0,0077$$

Інтерпретація:

- Значення 0,008 (або менше 1 копійки на гривню зобов'язань) означає, що швидко ліквідні активи майже не покривають короткострокові зобов'язання.
- Це вкрай низький рівень короткострокової платоспроможності, що вказує на високі ризики неплатоспроможності у разі екстреної потреби сплатити борги.
- У такій ситуації підприємству необхідно або терміново мобілізувати кошти (наприклад, за рахунок продажу запасів чи отримання кредиту), або переглянути свою фінансову політику.

3. Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості (Debtor Turns)

Визначення:

Цей коефіцієнт показує, скільки разів на рік у середньому «обертається» дебіторська заборгованість, тобто скільки разів за рік клієнти в середньому погашають рахунки.

Формула:

Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості = Річний дохід ÷ Середнє значення дебіторської заборгованості, де:

Середнє значення дебіторської заборгованості = (Сальдо на початок року + Сальдо на кінець року) ÷ 2

Початкові дані:

- Дебіторська заборгованість на початок 2024: 6,5 тис. грн.
- Дебіторська заборгованість на кінець 2024: 5,7 тис. грн.

Розрахунок середньої дебіторська заборгованість:

$$(6,5 + 5,7) \div 2 = 6,1 \text{ тис. грн.}$$

Розрахунок коефіцієнта:

$$4124,9 \div 6,1 \approx 676,2 \text{ рази на рік}$$

Інтерпретація:

- 676 разів на рік — це означає, що в середньому дебіторська заборгованість повністю погашається понад 600 разів на рік, тобто майже щодня або навіть кілька разів на день

4. *Середній термін погашення дебіторської заборгованості (Days Sales Outstanding, DSO)*

Визначення:

Показує середню кількість днів, необхідну для погашення дебіторської заборгованості.

Формула:

Середній термін погашення дебіторської заборгованості = 365 днів ÷ Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості

Розрахунок:

$$365 \div 676,2 \approx 0,54 \text{ дня}$$

Інтерпретація:

- DSO \approx 0,54 днів означає, що в середньому клієнти сплачують рахунки за оренду та послуги протягом менше ніж за один день після отримання послуг.

На підставі аналізу основних фінансових показників, зокрема коефіцієнтів ліквідності та ефективності управління дебіторською заборгованістю, можна зробити комплексні висновки щодо фінансового стану та якості обліку поточної дебіторської заборгованості ТОВ «Виробничник 1» станом на 31 грудня 2023 року.

По-перше, слід зазначити, що коефіцієнт поточної ліквідності (Current Ratio), розрахований як співвідношення оборотних активів до поточних зобов'язань, становить 0,113. Це означає, що на кожну 1 грн короткострокових зобов'язань припадає лише 11,3 коп. поточних активів. Такий результат є значно нижчим за загальноприйняте нормативне значення (1,0–2,0), що свідчить про наявність суттєвих проблем із забезпеченням достатнього рівня ліквідності.

Відповідно, підприємство потенційно не здатне самостійно, у короткостроковій перспективі, погасити наявні боргові зобов'язання без залучення додаткових джерел фінансування (зовнішніх або внутрішніх).

Ще більш тривожним сигналом є коефіцієнт швидкої ліквідності (Quick Ratio), який визначає здатність підприємства погасити поточні зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів (грошові кошти, короткострокова дебіторська заборгованість тощо), без урахування товарно-матеріальних запасів. Цей показник становить лише 0,008, що є критично низьким значенням. Така ситуація є характерною для підприємств із високою залежністю від зовнішніх джерел покриття зобов'язань, що створює додаткові ризики неплатоспроможності у разі виникнення нагальної потреби в розрахунках з контрагентами чи державними органами.

Незважаючи на це, позитивним аспектом діяльності ТОВ «Виробничник 1» є надзвичайно ефективне управління дебіторською заборгованістю. Коефіцієнт обіговості дебіторської заборгованості, що становить близько 676 разів на рік, вказує на дуже високу швидкість повернення дебіторської заборгованості. Це означає, що підприємство отримує оплату від клієнтів майже щодня, що є характерним для підприємств, які здійснюють розрахунки в готівковій або передоплатній формі. Такий показник свідчить про наявність дієвої системи контролю за дебіторами та правильно вибудованої кредитної політики.

Водночас середній період інкасації дебіторської заборгованості (DSO) становить приблизно 0,54 дні. Цей надзвичайно короткий період є ще одним свідченням того, що підприємство своєчасно та повною мірою отримує виручку від реалізації послуг та оренди, не допускаючи накопичення значного обсягу простроченої заборгованості. Таким чином, незважаючи на загально низький рівень ліквідності, управління дебіторською заборгованістю здійснюється на належному рівні.

Однак, така ситуація також може свідчити про надмірну консервативність кредитної політики підприємства, що, з одного боку, знижує ризики неповернення коштів, але з іншого — обмежує можливості для розширення клієнтської бази та

залучення нових партнерів на умовах відстрочки платежу. В умовах сучасної конкуренції це може негативно позначатися на темпах зростання підприємства..

Враховуючи зазначені показники, можна зробити висновок, що ТОВ «Виробничник 1» стоїть перед викликом щодо підвищення своєї загальної ліквідності. Недостатність ліквідних активів створює потенційні ризики невиконання зобов'язань у короткостроковому періоді, що потребує вжиття заходів із оптимізації структури оборотних коштів та посилення контролю за дебіторською заборгованістю. Для підвищення ліквідності рекомендується активізувати роботу з дебіторами, зокрема впровадити автоматизовані системи моніторингу, розробити диференційовані умови оплати для різних категорій клієнтів, а також шукати можливості збільшення грошових коштів на рахунках.

Ефективне управління дебіторською заборгованістю, зокрема скорочення середнього терміну її погашення та підвищення частоти обертання, сприятиме зміцненню ліквідності та забезпеченню стабільних фінансових потоків. Це важливо для безперебійного функціонування підприємства, уникнення касових розривів і своєчасного виконання зобов'язань перед кредиторами та постачальниками.

У перспективі підприємству необхідно продовжувати роботу над підвищенням фінансової стійкості, оптимізувати фінансові процеси та забезпечити гнучкість управління активами. Це дозволить адаптуватися до змін ринкових умов, підтримувати довіру партнерів і кредиторів, а також створюватиме сприятливі умови для інвестицій та розвитку. Застосування ефективних практик управління дебіторською заборгованістю та ліквідністю є ключем до зміцнення фінансового стану і стабільного росту ТОВ «Виробничник 1» у найближчі роки.

У цьому підрозділі буде здійснено аналіз ризиків, пов'язаних із дебіторською заборгованістю, а також проведено оцінку поточної політики управління дебіторською заборгованістю на підприємстві ТОВ «Виробничник 1». Окрім того, будуть запропоновані рекомендації для удосконалення процесу управління дебіторською заборгованістю, що дозволить знизити фінансові ризики та покращити фінансові показники підприємства.

Для підприємства важливо вчасно і точно оцінювати ризики, пов'язані з

дебіторською заборгованістю, адже їх реалізація може призвести до значних фінансових втрат. У цьому контексті оцінка різних типів ризиків дозволяє виявити слабкі місця в управлінні дебіторською заборгованістю та розробити заходи для їх мінімізації. Розглянемо основні ризики, пов'язані з дебіторською заборгованістю ТОВ «Виробничник 1», а також оцінку їх потенційного впливу (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Аналіз ризиків, пов'язаних із поточною дебіторською заборгованістю ТОВ «Виробничник 1»

Ризик	Потенційний ефект	Оцінка ризику	Методи мінімізації
Критично низька загальна ліквідність	– Неможливість повного погашення короткострокових зобов'язань – Ризик прострочень перед постачальниками та банком	Дуже високий (90 %)	– Перерозподіл оборотних активів у високоліквідні (готівка, банківські депозити) – Угоди факторингу – Жорсткий контроль касових розривів
Критично низька швидка ліквідність	– Неможливість покриття термінових платежів без реалізації запасів	Дуже високий (95 %)	– Негайне віднесення дебіторки до високоліквідних у балансі – Укладення договорів з авансом від ключових клієнтів – Системні щоденні/тижневі звіти готівки
Надмірна концентрація дебіторської заборгованості	– Сильна залежність від декількох контрагентів – Припинення розрахунків з одним клієнтом призведе до касового шоку	Високий (60 %)	– Встановлення кредитних лімітів і лімітів прострочень по кожному клієнту – Активний пошук та підготовка резервного пулу клієнтів
Сезонні коливання надходжень	– Піки та провали у надходженнях за певні місяці	Помірний (30 %)	– Формування «буферного» залишку грошових коштів перед сезоном зниженого попиту – Авансова система оплати за послуги в «низький» сезон

Джерело: складено автором на основі аналізу даних ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1»

Основними ризиками, що впливають на ефективність управління поточною дебіторською заборгованістю ТОВ «Виробничник 1», залишаються критично низькі показники ліквідності, концентрація дебіторської заборгованості за обмеженим колом контрагентів, а також сезонні коливання грошових надходжень.

Коефіцієнти загальної та швидкої ліквідності підприємства суттєво нижчі за рекомендовані нормативи, що свідчить про нестачу високоліквідних активів для покриття поточних зобов'язань. Такий стан створює ризик касових розривів навіть у короткостроковій перспективі, особливо за умов затримок платежів або несподіваних фінансових навантажень. Джерелом проблеми є недостатній рівень грошових залишків на рахунках, що не забезпечує так званої «фінансової подушки» безпеки.

Для зниження ризику втрати платоспроможності підприємству доцільно впровадити інструменти короткострокового фінансування, зокрема факторингові операції та кредитні лінії під забезпечення дебіторської заборгованості. Крім того, щоденний моніторинг руху грошових коштів дозволить оперативно реагувати на зміни в платіжному календарі та своєчасно формувати фінансові резерви.

Ризик концентрації дебіторської заборгованості, хоча й не досягає критичного рівня, залишається актуальним у зв'язку з тим, що значна частка надходжень припадає на кількох великих орендарів. У разі затримки з оплати з боку одного з таких клієнтів фінансовий баланс підприємства може суттєво порушитися. Для мінімізації цього ризику необхідно працювати над розширенням клієнтської бази, запровадженням авансових умов оплати, а також гнучких договірних механізмів, які враховують індивідуальні особливості співпраці з кожним контрагентом.

Загалом ситуація з погашенням дебіторської заборгованості залишається контрольованою: середній період обігу дебіторської заборгованості (DSO) є досить коротким, що вказує на відносно високий рівень платіжної дисципліни серед клієнтів. Проте окрему увагу слід приділяти сезонним коливанням грошових надходжень. У певні місяці року обсяг оплат може істотно знижуватися, що створює ризик дисбалансу грошових потоків. Для його пом'якшення доцільно впровадити погоджені графіки платежів із контрагентами, систему часткових авансових оплат, а також переглядати умови оренди з урахуванням сезонності.

Узагальнюючи, для ефективного управління поточною дебіторською заборгованістю ТОВ «Виробничник 1» необхідно посилити контроль за

структурою оборотних активів, впровадити системний віковий аналіз дебіторської заборгованості, запровадити санкційно-бонусні механізми стимулювання вчасних оплат, а також активізувати політику диверсифікації клієнтського портфеля. Ретельне планування грошових потоків та використання механізмів короткострокового фінансування сприятимуть стабілізації фінансового стану підприємства та зниженню чутливості до зовнішніх ризиків.

У табл. 2.4 наведено порівняння поточної практики та рекомендацій для удосконалення управлінської політики:

Таблиця 2.4 – Аналіз поточної практики та рекомендації з управління дебіторською заборгованістю

№ з/п	Напрямок	Поточна практика	Рекомендації
1	Кредитні умови	5–10 днів без відсотків	Розділити умови: для нових — 30% аванс; для перевірених — 5 днів; індивідуальні ліміти відповідно до обсягів оренди
2	Віковий моніторинг	Один раз на місяць вручну; висока ймовірність помилок і запізненого реагування	Запровадити автоматизований віковий аналіз у середовищі ERP з динамічним оновленням (щонайменше щотижневим)
3	Претензійна робота	Усне нагадування телефоном; не залишає слідів і не діє системно	Запровадити електронну претензійну систему: письмові попередження, підписання актів звірки, пеня 0,1% за день прострочки
4	Аналітика	Ручний розрахунок коефіцієнтів раз на місяць	Дашборд з індикаторами: CR, QR, DSO, «молода» vs «стара» дебіторська заборгованість
	Фінансування під дебіторку	Не використовується	Залучення факторингових програм або короткострокового кредиту під заставу стабільної дебіторської заборгованості
	Моніторинг залишків	Залишки коштів переглядаються нерегулярно; касові розриви виникають неочікувано	Впровадження щоденного моніторингу рахунків; алерти при зниженні залишку нижче планового рівня
	Управління ризиками	Відсутній системний аналіз ризиків, діємо «по ситуації»	Створити карту ризиків: оцінка за групами клієнтів, розробка політик мінімізації, регулярний перегляд ризик-профілю

Джерело: узагальнено на основі аналізу практики управління дебіторською заборгованістю ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1»

Впровадження авансів та активна претензійна робота у 2024 році значно покращили фінансову ситуацію ТОВ «Виробничник 1». Ці заходи сприяли

зменшенню ризиків, пов'язаних із затримками платежів і безнадійними боргами, що дозволило поліпшити ліквідність підприємства. Завдяки авансам підприємство забезпечило часткову оплату за товари або послуги до їх надання, що дозволило уникнути надмірної заборгованості та гарантувало грошові надходження.

Однак, незважаючи на певні досягнення у сфері обліку та контролю дебіторської заборгованості, відсутність автоматизації процесу управління цим важливим аспектом фінансової діяльності підприємства і продовження використання переважно ручних методів моніторингу залишаються серйозними недоліками. Такі технічні затримки у відслідковуванні прострочених боргів, а також недостатня оперативність у прийнятті управлінських рішень можуть призвести до значних фінансових втрат. Особливо гостро це проявляється у випадках, коли нові прострочення не виявляються вчасно, що призводить до накопичення заборгованості, порушення грошових потоків і зниження загальної фінансової стійкості підприємства. У свою чергу, це уповільнює процес прийняття рішень і послаблює контроль над рухом коштів, що негативно впливає на ефективність діяльності компанії в цілому.

Одним із найбільш перспективних напрямів удосконалення системи управління дебіторською заборгованістю є впровадження автоматизованих механізмів вікового моніторингу заборгованості в рамках сучасних ERP (Enterprise Resource Planning) та BI (Business Intelligence) систем. Така автоматизація дозволить здійснювати постійний, безперервний моніторинг усіх наявних дебіторських заборгованостей за строками їх погашення, а також своєчасно виявляти нові прострочення. Впровадження автоматичних сповіщень і звітів сприятиме оперативному реагуванню на ризики, мінімізуючи вплив людського фактора та знижуючи ймовірність помилок при оцінці ситуації. Ще важливіше те, що такий підхід надає можливість отримувати оперативну і достовірну інформацію про поточний стан дебіторської заборгованості, що суттєво прискорює прийняття управлінських рішень, робить їх більш обґрунтованими і дозволяє підвищити загальний рівень контролю над фінансовими потоками.

Варто також підкреслити важливість запровадження диференціації

кредитних умов для контрагентів залежно від їх кредитного рейтингу, історії оплат та загальної фінансової дисципліни. Такий підхід дає змогу знизити ризики непогашення заборгованості за рахунок того, що більш надійним клієнтам надаються вигідніші та гнучкіші умови співпраці, що стимулює їх до подальшої стабільної співпраці. Водночас для нових або менш надійних партнерів підприємство може передбачити більш жорсткі умови, наприклад, вимогу авансових платежів або скорочення кредитних періодів. Ці заходи істотно зменшують фінансові ризики, роблять грошові потоки більш передбачуваними та стабільними, що особливо важливо для планування і управління ліквідністю.

Ще одним ефективним інструментом мотивації контрагентів до своєчасного погашення боргів є запровадження пені за прострочення платежів. Встановлення ставки пені на рівні 0,1 % за кожен день прострочення після 10 днів несплати створює додатковий фінансовий стимул для дебіторів виконувати свої зобов'язання вчасно. Такий механізм не лише підвищує дисципліну платників, але й позитивно впливає на оборотність дебіторської заборгованості, що в кінцевому результаті сприяє покращенню загальної фінансової стабільності підприємства.

Для забезпечення комплексного контролю над заборгованістю важливо також впровадити регулярний системний аналіз як дебіторської, так і кредиторської заборгованості через єдиний інформаційний дашборд. Використання ключових фінансових показників, таких як CR (покриття поточних зобов'язань), QR (покриття поточних зобов'язань без урахування запасів), DSO (середній період погашення дебіторської заборгованості) дозволить керівництву підприємства швидко і ефективно оцінювати фінансовий стан, вчасно реагувати на негативні тенденції та приймати виважені управлінські рішення. Такий підхід забезпечує прозорість і повну інформаційну підтримку, необхідну для стабільного функціонування підприємства в умовах динамічного ринку.

Окрему увагу слід приділити організації контролю за залишками коштів. Через нерегулярний моніторинг рахунків у підприємства періодично виникають касові розриви. Запровадження щоденного автоматичного контролю залишків і сповіщень при досягненні критичних рівнів дозволить оперативно реагувати на

нестачу обігових коштів і уникати фінансових труднощів.

Ще одним перспективним напрямом розвитку є залучення фінансування під забезпечення дебіторської заборгованості. Станом на сьогодні такий інструмент не використовується, хоча наявність стабільної дебіторки дозволяє отримувати факторингове фінансування або короткострокові кредити на вигідних умовах. Це відкриває можливості для розширення оборотного капіталу без залучення додаткових внутрішніх ресурсів.

Нарешті, у сфері управління ризиками спостерігається відсутність системного підходу — рішення приймаються ситуативно. Доцільно створити карту ризиків на основі класифікації клієнтів за рівнем платоспроможності, що дозволить сформулювати стратегії мінімізації кожного типу ризику та здійснювати регулярний перегляд ризикового профілю.

Впровадження зазначених заходів на підприємстві ТОВ «Виробничник 1» створить потужну основу для значного підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю, що дозволить суттєво знизити фінансові ризики, забезпечити стабільну ліквідність і покращити загальну фінансову стійкість компанії. Завдяки цьому підприємство отримає змогу раціональніше використовувати наявні ресурси, зміцнити свою позицію на ринку та підвищити довіру партнерів і контрагентів. В кінцевому підсумку, системне впровадження сучасних методів і технологій управління дебіторською заборгованістю стане важливим кроком до забезпечення стабільного розвитку і конкурентоспроможності ТОВ «Виробничник 1», а також суттєво знизить ймовірність виникнення фінансових труднощів у перспективі. Це дозволить підприємству впевнено рухатися вперед, реалізуюючи свої стратегічні цілі та адаптуючись до нових викликів економічного середовища.

ВИСНОВКИ

Дослідження, проведене в рамках кваліфікаційної бакалаврської роботи на тему «Класифікація поточної дебіторської заборгованості підприємства та побудова системи її обліку в ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1»», дозволило досягти кількох важливих результатів, які мають як теоретичне, так і практичне значення для підприємств, що здійснюють облік і управління дебіторською заборгованістю.

Першим ключовим результатом є визначення важливості класифікації дебіторської заборгованості для забезпечення ефективного фінансового управління. Класифікація заборгованості за кількома критеріями, зокрема строками погашення, своєчасністю повернення, можливістю стягнення та економічним змістом, є основою для оцінки фінансових ризиків та управлінських рішень щодо дебіторів. Такий підхід дозволяє підприємству формувати стратегічні плани, оптимізувати грошові потоки та здійснювати цілеспрямований контроль за заборгованістю.

По-друге, дослідження показало, що на підприємстві ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» досягнуто певного прогресу в організації синтетичного та аналітичного обліку дебіторської заборгованості. Зокрема, розроблено чітку систему документообігу, яка дозволяє зменшити ймовірність помилок та зловживань, підвищити ефективність обліку та забезпечити прозорість фінансових операцій. Проте, незважаючи на наявність відповідної облікової системи, є потреба в подальшому вдосконаленні процесів обліку, зокрема в частині автоматизації та інтеграції інформаційних технологій.

Однак, попри наявність організованої облікової системи, підприємство стикається з необхідністю її подальшого вдосконалення шляхом розширення функціоналу автоматизації облікових процесів та інтеграції сучасних інформаційних технологій. Зокрема, для ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1», що надає послуги з оренди торгових площ, критично важливо впровадити інструменти, які дозволять оперативно розраховувати залишки заборгованості за кожним

контрагентом, формувати аналітичну звітність у розрізі договорів та періодів, а також будувати карту ризиків дебіторів із урахуванням строків прострочення, обсягу боргу та фінансової дисципліни.

Аналіз впровадження сучасних інформаційних технологій у процес обліку дебіторської заборгованості показав, що автоматизовані системи можуть значно полегшити процеси обліку та аналізу. Впровадження таких технологій дозволяє не лише знижувати ймовірність помилок, але й забезпечувати своєчасне реагування на зміни в заборгованості, прогнозувати фінансові потоки та приймати обґрунтовані рішення для покращення грошового обігу. Зокрема, впровадження ERP-системи на ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» дозволить автоматизувати ряд операцій, таких як облік нарахувань, стягнення заборгованості та інтеграцію з іншими фінансовими процесами.

Використання ERP-системи у поєднанні з ВІ-технологіями дозволить автоматизувати процеси обліку нарахувань та платежів, забезпечити візуалізацію ключових показників, створювати дашборди з інформацією про стан дебіторської заборгованості в режимі реального часу. Це сприятиме швидшому прийняттю управлінських рішень, оскільки керівництво підприємства матиме доступ до актуальних аналітичних даних щодо фінансових потоків, тенденцій накопичення боргів і прогнозів щодо надходження коштів.

Крім того, за допомогою сучасних облікових систем можна впровадити моделі оцінки фінансових ризиків, що дозволяють підприємству формувати карту ризиків за критеріями платоспроможності клієнтів, строків заборгованості та історії розрахунків. Така інформація стає основою для встановлення лімітів кредитування, умов передоплати чи активації механізмів стягнення заборгованості.

Таким чином, впровадження сучасних цифрових інструментів дозволить ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» не лише оптимізувати облік дебіторської заборгованості, а й підвищити точність прогнозування грошових потоків, зменшити ризики неплатежів та зміцнити загальну фінансову стійкість підприємства.

Проте, як показав аналіз, впровадження новітніх технологій не є без

проблем. Однією з найбільших проблем є недостатня підготовка персоналу до роботи з новими інформаційними системами. Це призводить до затримок у впровадженні та додаткових витрат на навчання співробітників. Крім того, важливим аспектом є забезпечення сумісності нових систем з існуючими бізнес-процесами на підприємстві. Відсутність належної інтеграції між різними програмними продуктами може створити додаткові труднощі в обробці даних та вивести з ладу фінансові системи підприємства.

Ще однією суттєвою проблемою є забезпечення надійного захисту даних, що передаються через нові інформаційні системи. В умовах постійно зростаючої кількості кіберзагроз підприємство повинно вжити належних заходів для захисту конфіденційної фінансової інформації, щоб запобігти витоку даних та їх використанню зловмисниками.

Враховуючи вищезазначене, були запропоновані такі практичні рекомендації для ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1».

Для ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» важливим є подальше вдосконалення обліку дебіторської заборгованості за допомогою впровадження сучасних інформаційних технологій. Важливо продовжити інтеграцію ERP-системи та ВІ з іншими інформаційними системами підприємства, що дозволить оптимізувати облік дебіторської заборгованості, забезпечити реальний контроль за дебіторами та приймати більш обґрунтовані управлінські рішення. Крім того, необхідно автоматизувати процеси моніторингу дебіторської заборгованості, щоб своєчасно реагувати на затримки у платежах, знижувати фінансові ризики та покращувати стягнення боргів.

Не менш важливою є підготовка персоналу, що працює з новими системами. Постійне навчання співробітників підприємства підвищить їх кваліфікацію та дозволить більш ефективно використовувати сучасні облікові технології, що забезпечить точність і надійність даних. Ще однією критично важливою складовою є захист даних. Оскільки дебіторська заборгованість містить чутливу фінансову інформацію, необхідно забезпечити належний рівень кібербезпеки, здійснюючи регулярні оновлення програмного забезпечення і вживаючи заходів для захисту

даних від несанкціонованого доступу.

Впровадження цих рекомендацій дозволить ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» значно підвищити ефективність обліку дебіторської заборгованості, знизити ризики та забезпечити більш стабільну фінансову ситуацію підприємства в умовах цифровізації.

Крім того, дослідження показало, що впровадження зазначених технологій дозволить не лише покращити облік дебіторської заборгованості, але й підвищити загальну ефективність управління фінансами підприємства. Рішення, засновані на сучасних ІТ-технологіях, дозволяють здійснювати більш точні прогнози, знижувати фінансові ризики та забезпечувати більш стабільний фінансовий стан підприємства в цілому.

Таким чином, результати дослідження підтверджують, що доцільність впровадження новітніх інформаційних технологій для обліку дебіторської заборгованості є беззаперечною. Рекомендації, надані в роботі, сприятимуть оптимізації процесу обліку та управління дебіторською заборгованістю в ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1», що дозволить підприємству підвищити свою конкурентоспроможність та забезпечити стабільність на фінансовому ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Berzhanir I. A. Особливості організації та напрями удосконалення обліку дебіторської заборгованості. The actual problems of regional economy development. 2022. Т. 2, № 18. С. 15–23. URL: <https://doi.org/10.15330/apred.2.18.15-23> (дата звернення: 25.01.2025).
2. Tkachuk L., Wenda C. Theoretical and methodological aspects of management of receivables of the enterprise. Innovation and sustainability. 2023. № 1. С. 84–90. URL: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.1.84.90> (дата звернення: 26.01.2025).
3. Герасименко І.Ю. Нормативно-правове регулювання обліку оборотних активів підприємства. *Економічний потенціал країни: теоретичні засади та практика реалізації*. Матеріали науково-практичної конференції (м. Івано-Франківськ, 17-18 листопада 2023 р.). – Одеса: Видавництво «Молодий вчений», 2023. – 44 с. – 20-24. URL: <https://molodyivchenyi.ua/omp/index.php/conference/catalog/view/67/1076/2406-1> (дата звернення: 27.01.2025).
4. Дебіторська заборгованість. Класифікація. Ризики, пов'язані з її виникнення та шляхи прискореного погашення. Гой Ю.Ю., Федько А.А., Олексин А.І. *Технології, інструменти та стратегії реалізації наукових досліджень*: матеріали V Міжнародної наукової конференції, м. Київ, 24 лютого, 2023 р. / Міжнародний центр наукових досліджень. Вінниця: Європейська наукова платформа, 2023. 324 с URL: https://www.researchgate.net/profile/Iryna-Myskovets/publication/369010636_Sucasnij_stan_v_ekologo-ekonomichnij_sistemi_vodokoristuvanna_Volini/links/64037c3f0cf1030a5670fa4f/Sucasnij-stan-v-ekologo-ekonomichnij-sistemi-vodokoristuvanna-Volini.pdf#page=70 (дата звернення: 23.02.2025).
5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 03.03.2025).

6. Канцедал, Н. А., Яловега, Л. В., Сіренко, О. В., Ляшик, О. Ю., & Шостак, Я. І. (2025). Адаптивні стратегії аналізу дебіторської заборгованості в умовах кризи. *Актуальні питання економічних наук*, (9). URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15030724> (дата звернення: 18.02.2025).

7. Колісник О. П. Економічна сутність та класифікація дебіторської заборгованості / О. П. Колісник, Ю. Р. Семенюк, В. О. Судак // *Ефективна економіка*. 2023. № 10. URL: <https://api-ir.dpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d71ac4ec-6f63-48aa-a9b5-4faa3d09c6f5/content> (дата звернення: 07.01.2025).

8. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>. (дата звернення: 10.03.2025).

9. Кравченко О., Кобець Т. Організація обліку дебіторської заборгованості та шляхи її вдосконалення. *Економіка та суспільство*. 2021. № 25. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-58> (дата звернення: 20.01.2025).

10. Мельник, Р. Економічна сутність та структура дебіторської заборгованості підприємства [Текст] / Раїса Мельник // *Трансформація бухгалтерського обліку, аналізу та контролю в умовах соціально-економічних викликів* [Текст] : матеріали Міжнар. круглого столу [Тернопіль, 28 трав. 2021 р.]. – Тернопіль : ЗУНУ, 2021. Т. 2. С. 83-85. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/48799/1/Raica%20Mельник.pdf> (дата звернення: 12.03.2025).

11. Мельничук М.О. Види та класифікація дебіторської заборгованості для формування положень облікової політики. *Ефективна економіка*. 2023. № 5. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.5.38> (дата звернення: 17.02.2025).

12. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 635. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#n20> (дата звернення:

25.03.2025).

13. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 24 (МСБО 24). Розкриття інформації про пов'язані сторони : затв. Радою з МСБО (IASB) [Електронний ресурс]. – URL: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%91%D0%9E_24_ukr_2021.pdf (дата звернення: 15.03.2025).

14. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 (МСБО 8). Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки [Електронний ресурс] : затв. Радою з МСБО (IASB). – URL: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%91%D0%9E%208_ukr.pdf (дата звернення: 18.03.2025).

15. Міжнародний стандарт фінансової звітності 15 (МСФЗ 15). Дохід від договорів з клієнтами [Електронний ресурс]: затв. Радою з МСБО (IASB). – URL: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%A4%D0%97_15_ukr_2021.pdf (дата звернення: 19.03.2025).

16. Міжнародний стандарт фінансової звітності 16 (МСФЗ 16). Оренда : затв. Радою з МСБО (IASB). – URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS16%20ukr%202021.pdf> (дата звернення: 20.03.2025).

17. Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 (МСФЗ 9). Фінансові інструменти: затв. Радою з МСБО (IASB) [Електронний ресурс]. – URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS_09_ukr_2022.pdf (дата звернення: 22.03.2025).

18. Назаренко О. В., Лукаш Т. В. Формування окремих компонент облікової політики підприємства щодо дебіторської заборгованості. Агросвіт. 2021. № 12. С. 15–21. DOI: [10.32702/2306-6792.2021.12.15](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2021.12.15) (дата звернення: 27.03.2025).

19. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 29.03.2025).

20. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10

«Дебіторська заборгованість» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 № 237. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0725%2D99&p=1154500791191400#Text> (дата звернення: 30.03.2025).

21. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.2001 № 559. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01#Text> (дата звернення: 01.04.2025).

22. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення: 02.04.2025).

23. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 10.08.2000 № 193. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text> (дата звернення: 03.04.2025).

24. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 №39 в редакції Наказу № 226 від 31.05.2019. оновити – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (дата звернення: 05.04.2025).

25. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 28.05.1999 № 137. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99#Text> (дата звернення: 06.04.2025).

26. Нормативно-правове забезпечення обліку та контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками / М. Кулинич та ін. Economic journal of lesya ukrainka volyn national university. 2024. Т. 3, № 39. С. 42–50. URL: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2024-03-42-50> (дата звернення: 07.04.2025).

27. Облік, оподаткування, контроль та аналіз: виклики та загрози в умовах

воєнного стану. Збірник тез доповідей VII Всеукраїнської студентської науковопрактичної онлайн-конференції (м. Київ, 23 березня 2023 р.) / За заг. ред. Гуцаленко Л.В. Київ: НУБіП України, 2023., 341 с. 18-21. URL https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u209/zbirnik_tez_dopovidey_.pdf#page=18 (дата звернення: 05.02.2025).

28. Остапенко Р. М., Курінна І. О. Використання сучасних інформаційних технологій для обліку та аналізу дебіторської заборгованості. *Трансформація обліку та бізнес-консалтингу в умовах невизначеності: сучасні тренди, виклики, міжнародний досвід*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., 8 листопада 2024 р.; Держ. біотехнологічний ун-т. Харків: ДБТУ, 2024. С. 299-301. URL <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/60862> (дата звернення: 28.02.2025).

29. Переста Ю. Ю. Економічна сутність, класифікація та види оцінок дебіторської кредиторської заборгованості // *Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності і оподаткування в умовах євроінтеграції: збірник наукових статей випускників з фаху «Облік і оподаткування»* // Випуск 11 (2021). – Ужгород, 2021.- С. 77 - 85. URL <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/38810/1/Переста%20%20ЕКОНОМІЧНА%20СУТНІСТЬ%2c%20КЛАСИФІКАЦІЯ%20ТА%20ВИДИ%20ОЦІНОК%20ДЕБІТОРСЬКОЇ.pdf> (дата звернення: 15.01.2025).

30. Пінчук Т., Стефанович Н., Кумейко А. Економічна характеристика дефініції «дебіторська заборгованість» та методологічні підходи до її класифікації. *Економіка та суспільство*. 2023. № 47. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-66> (дата звернення: 25.01.2025).

31. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291 у редакції Наказу від 09.12.2011 № 1591. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> (дата звернення: 13.04.2025).

32. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 14.04.2025).

33. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879. – URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення: 15.04.2025).

34. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. – URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 01.04.2025).

35. Сакалош Д.В., Максименко Д.В. Класифікація дебіторської заборгованості. *Актуальні проблеми обліково – аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю*: Матеріали X Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції, 27 жовтня 2022 р., м. Мукачєво. – 279 с. URL:http://dspace.s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/10708/1/Classification_%20of_%20receivable_s.pdf (дата звернення: 07.02.2025).

36. Серікова ТМ, Приз КА Аналіз теоретичних підходів до визначення сутності дебіторської заборгованості підприємств: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Механізми забезпечення сталого розвитку економіки: проблеми, перспективи, міжнародний досвід», м. Харків, 23 квітня 2021 р.; Харків: ХДУХТ, 2021. С. 163-165 URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/21706/1/t-k_23.04.21-163-165.pdf (дата звернення: 02.02.2025).

37. Сидоренко, О. ., Клименко, Т. ., & Гливенко, В. . (2023). Нормативно-правове забезпечення обліку резерву сумнівних боргів. *Проблеми і перспективи економіки та управління*, (2(30)), 125–138. URL: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-2\(30\)-125-138](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-2(30)-125-138) (дата звернення: 13.01.2025).

38. Спрощений План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України 19.04.2001 № 186. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01#Text> (дата звернення: 18.04.2025).

39. Сутність дебіторської заборгованості і нормативно-правове регулювання її обліку Садовська І. Б. Бухгалтерський облік: конспект лекцій. Луцьк

: Вежа-Друк, 2023. 258 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/23018/3/BO_sadovska.pdf (дата звернення: 10.01.2025).

40. Сьомченко В. В., Шкода Є. С., Класифікація дебіторської заборгованості та критерії її визнання. *Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях* : збірник матеріалів XVII Міжнародної науково-практичної конференції / за ред. А. В. Череп. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2022. 239 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi74/0054376.pdf#page=106> (дата звернення: 15.02.2025).

41. Терехух М.І., Гой Ю.Ю. Суть дебіторської заборгованості та її класифікація. Стратегія розвитку України: фінансово-економічний та гуманітарний аспекти: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, Інтерсервіс, 2023. 622 с. URL: https://www.researchgate.net/profile/Z-Urinec/publication/383157449_Strategicne_upravlinna_biznesom_v_Ukraini_pid_cas_vijni/links/66bf38fb8d00735592597402/Strategicne-upravlinna-biznesom-v-Ukraini-pid-cas-vijni.pdf#page=342 (дата звернення: 20.02.2025).

42. Чепець, О., Юрченко, С., & Волчанська, Л. (2024). Теоретико-методологічні основи визначення дебіторської заборгованості та її класифікація. *Економіка та суспільство*, (61). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-160> (дата звернення: 01.03.2025).

43. Червінчук М. Економічна сутність поточної дебіторської заборгованості. Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю : зб. наук. пр. IX Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф., 24 берез. 2021 р.: у 2-х ч. Ч. II. Вінниця : ВРВ ВТЕІ КНТЕУ, 2021. 203с. URL: http://vtei.edu.ua/doc/doc/24_03_2zb.pdf#page=112 (дата звернення: 01.02.2025).

44. Шепель, Т., & Вінтоняк, А. (2023). Організаційно-методичні аспекти обліку дебіторської заборгованості: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Економіка та суспільство*, (52). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-56> (дата звернення: 10.02.2025).

ДОДАТКИ

Додаток А
Фінансова звітність ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» за 2024 рік

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу 1)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	Коди		
		2025	1	01
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ВИРОБНИЧНИК 1"	за ЄДРПОУ	35108251		
Територія КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ	за КАТОТТГ	UA68020110000071202		
Організаційно-правова форма господарювання	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ за КОПФГ	240		
Вид економічної діяльності	Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна за КВЕД	68.20		
Середня кількість працівників, осіб	9			
Одиниця виміру:	тис.грн. з одним десятковим значенням			
Адреса, телефон	УКРАЇНА, 32300, ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСТЬ, КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ РАЙОН, М. КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ПР-Т ГРУШЕВСЬКОГО, БУД. 23	+380974769448		

1. Баланс на 31.12.2024 р.

Форма №1-м Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I.Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0	0
Первісна вартість	1001	0	0
Накопичена амортизація	1002	(0)	(0)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби:	1010	11152	10438.5
первісна вартість	1011	12714.5	12714.4
знос	1012	(1562.5)	(2275.9)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	11152	10438.5
II.Оборотні активи			
Запаси:	1100	68.8	79.3
у тому числі готова продукція	1103	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	6.5	5.7
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	0	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	79.1	0.1
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	154.4	85.1

Додаток А (продовження)

III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	11306.4	10523.6

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайповий) капітал	1400	220	220
Додатковий капітал	1410	10280.7	9548
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	319.2	0.1
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Усього за розділом I	1495	10819.9	9768.1
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	84.9	341.7
розрахунками з бюджетом	1620	12	24.2
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	0	0
розрахунками з оплати праці	1630	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	389.6	389.6
Усього за розділом III	1695	486.5	755.5
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1900	11306.4	10523.6

2. Звіт про фінансові результати
за 2024 р.

Форма №2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3369.2	4124.9
Інші операційні доходи	2120	1504.8	0
Інші доходи	2240	0	0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	4874	4124.9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1860.6)	(3188.6)
Інші операційні витрати	2180	(1830.7)	(143.5)
Інші витрати	2270	(1182.6)	(473.6)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(4873.9)	(3805.7)

Додаток А (продовження)

Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	0.1	319.2
Податок на прибуток	2300	(0)	(0)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	0.1	319.2

Керівник

(підпис)

СЛОБОДЯН ОЛЕНА ПЕТРІВНА

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

Додаток Б
Фінансова звітність ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» за 2023 рік

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу 1)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	Коди	
		2024	01
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ВИРОБНИЧНИК 1"	за СДРПОУ	35108251	
Територія <u>КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ</u>	за КАТОТТГ	UA68020110000071202	
Організаційно-правова форма господарювання	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ	за КОПФГ	240
Вид економічної діяльності	Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна	за КВЕД	68.20
Середня кількість працівників, осіб	9		
Одиниця виміру:	тис.грн. з одним десятковим значенням		
Адреса, телефон	УКРАЇНА, 32300, ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСТЬ, КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ РАЙОН, М. КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ПР-Т ГРУШЕВСЬКОГО, БУД. 23	+380974769448	

1. Баланс на 31.12.2023 р.

Форма №1-м Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I.Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0	0
Первісна вартість	1001	0	0
Накопичена амортизація	1002	(0)	(0)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	10739.3	0
Основні засоби:	1010	599.8	11152
первісна вартість	1011	1975.1	12714.5
знос	1012	(1375.3)	(1562.5)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	11339.1	11152
II.Оборотні активи			
Запаси:	1100	46.1	68.8
у тому числі готова продукція	1103	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	59.1	6.5
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	0	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	7.2	79.1
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	112.4	154.4
III.Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи	1200	0	0

Додаток Б (продовження)

вибуття			
Баланс	1300	11451.5	11306.4

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	220	220
Додатковий капітал	1410	6818	10280.7
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3462.7	319.2
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Усього за розділом I	1495	10500.7	10819.9
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	84.9	84.9
розрахунками з бюджетом	1620	11.6	12
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	0	0
розрахунками з оплати праці	1630	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	854.3	389.6
Усього за розділом III	1695	950.8	486.5
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1900	11451.5	11306.4

2. Звіт про фінансові результати
за рік 2023 р.

Форма №2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	4124.9	5794.7
Інші операційні доходи	2120	0	0
Інші доходи	2240	0	0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	4124.9	5794.7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3188.6)	(1625.5)
Інші операційні витрати	2180	(143.5)	(262)
Інші витрати	2270	(473.6)	(444.5)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(3805.7)	(2332)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	319.2	3462.7

Додаток Б (продовження)

Податок на прибуток	2300	(0)	(0)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	319.2	3462.7

Керівник

(підпис)

СЛОБОДЯН ОЛЕНА ПЕТРІВНА

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

Додаток В

Фінансова звітність ТОВ «ВИРОБНИЧНИК 1» за 2022 рік

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу 1)

Фінансова звітність малого підприємства

		Дата (рік, місяць, число)		Коди		
		2023	1	01	2023	1
Підприємство	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ВИРОБНИЧНИК 1"					
Територія	КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ	за ЄДРПОУ	35108251	за КАТОТТГ	UA68020110000071202	
Організаційно-правова форма господарювання	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ	за КОПФГ	240	за КВЕД	68.20	
Вид економічної діяльності	Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна					
Середня кількість працівників, осіб	9					
Одиниця виміру:	тис.грн. з одним десятковим значенням					
Адреса, телефон	УКРАЇНА, 32300, ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСТЬ, КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ РАЙОН, М. КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ПР-Т ГРУШЕВСЬКОГО, БУД. 23					+380974769448

I. Баланс на 31.12.2022 р.

Форма №1-м Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I.Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0	0
Первісна вартість	1001	0	0
Накопичена амортизація	1002	(0)	(0)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	10693.3	10739.3
Основні засоби:	1010	793.9	599.8
первісна вартість	1011	1975.1	1975.1
знос	1012	(1181.2)	(1375.3)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	11487.2	11339.1
II.Оборотні активи			
Запаси:	1100	46.1	46.1
у тому числі готова продукція	1103	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	15.8	59.1
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	4.1	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	15.6	7.2
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	81.6	112.4
III.Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	11568.8	11451.5

Додаток В (продовження)

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I.Власний капітал			
Зареєстрований (пайповий) капітал	1400	220	220
Додатковий капітал	1410	4766.5	6818
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2051.5	3462.7
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Усього за розділом I	1495	7038	10500.7
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	0	0
III.Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	545.8	84.9
розрахунками з бюджетом	1620	45.3	11.6
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	0	0
розрахунками з оплати праці	1630	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	3939.7	854.3
Усього за розділом III	1695	4530.8	950.8
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Баланс	1900	11568.8	11451.5

2. Звіт про фінансові результати
за - р.

Форма №2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	5794.7	5239.8
Інші операційні доходи	2120	0	0
Інші доходи	2240	0	0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	5794.7	5239.8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1625.5)	(2558.3)
Інші операційні витрати	2180	(262)	(277)
Інші витрати	2270	(444.5)	(353)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(2332)	(3188.3)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	3462.7	2051.5
Податок на прибуток	2300	(0)	(0)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	3462.7	2051.5

Додаток В (продовження)

Керівник

(підпис)_____
(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)_____
(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

Додаток І
Фінансова звітність ТОВ «ВИРОБНИЧНИК І» за 2021 рік

Додаток І
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу 1)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	Коди		
		2022	1	01
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ВИРОБНИЧНИК І"	за ЄДРПОУ	35108251		
Територія КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ	за КАТОГТГ	UA68020110000071202		
Організаційно-правова форма господарювання	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ	за КОПФГ	240	
Вид економічної діяльності	Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна	за КВЕД	68.20	
Середня кількість працівників, осіб	9			
Одиниця виміру:	тис.грн. з одним десятковим значенням			
Адреса, телефон	УКРАЇНА, 32300, ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСТЬ, КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ РАЙОН, М. КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ПР-Т ГРУШЕВСЬКОГО, БУД. 23	+380974769448		

І. Баланс на 31.12.2021 р.

Форма №І-м Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
І.Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0	0
Первісна вартість	1001	0	0
Накопичена амортизація	1002	(0)	(0)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	4601.5	7228.8
Основні засоби:	1010	126	106.9
первісна вартість	1011	1111.6	1111.6
знос	1012	(985.6)	(1004.7)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом І	1095	4727.5	7335.7
ІІ.Оборотні активи			
Запаси:	1100	25.1	40.4
у тому числі готова продукція	1103	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	4.4	11.6
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	0	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	10.8	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	0	29.5
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом ІІ	1195	40.3	81.5
ІІІ.Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	4767.8	7417.2

Додаток Г (продовження)

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайповий) капітал	1400	222.4	220
Додатковий капітал	1410	0	0
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	5.9	2548.4
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Усього за розділом I	1495	228.3	2768.4
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	234	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	179.7	365.8
розрахунками з бюджетом	1620	13.9	42
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	2.8	4.7
розрахунками з оплати праці	1630	9.6	17.2
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	4099.5	4219.1
Усього за розділом III	1695	4539.5	4648.8
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1900	4767.8	7417.2

2. Звіт про фінансові результати
за - р.

Форма №2-м Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	4414.1	0
Інші операційні доходи	2120	0	0
Інші доходи	2240	0	0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	4414.1	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1244.8)	(0)
Інші операційні витрати	2180	(237.8)	(0)
Інші витрати	2270	(383.1)	(0)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(1865.7)	(0)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	2548.4	0
Податок на прибуток	2300	(0)	(0)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	2548.4	0

Додаток Г (продовження)

Керівник

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.